

**ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҚАРЫ ҲАМ ОРТА
БИЛИМЛЕНДИРИЎ МИНИСТРЛИГИ**
**БЕРДАҚ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКТЛИК
УНИВЕРСИТЕТИ**

Гулимов Аманлық Базарбаевич

Халықаралық хуқық

Оқыў-методикалық қолланба

Нөкис-2010

Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлкетлик университети Оқыў-методикалык кеңесиниң 2010-жыл 30-июньдеги 6 - санлы баянлама менен тастыйықланды хәм баспаға усынылды.

Гулимов А.Б. Халықаралық хуқық: Оқыў-методикалык қолланба. – Нөкис: ҚМУ, 2010. – 93 бет.

Пиқир билдириўшилер: *ю.и.д., Тошев Б.Н.*
ю.и.к., Юлдашева Г.

Бул оқыў-методикалык қолланба халықаралық (ғалаба) хуқық пәниниң тийисли дәстүри бойынша таярланған. Қолланбада хәзирги заман халықаралық хуқықтың пайда болыўы, раўажланыўы, оның тийкарғы түсиниклери, принциплери, институтлары хәм тараўларының әхмийетли мәселелери сәўлеленген.

Оқыў-методикалык қолланба жоқары хәм орта арнаўлы оқыў орынларының хуқықтаныў бакалавр тәлим бағдары студентлери, магистрантлар, аспирантлар, оқытыўшылар хәмде халықаралық (ғалаба) хуқық пенен қызығыўшыларға арналған.

©Гулимов А.Б., 2010.

© Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлкетлик университети, 2010.

Кирисиў

1991-жылы Өзбекстан Республикасы ғәрезсизликке ерисиўи менен халықаралық хуқықтың толық хуқықлы субъектине айланды. Соның тийкарында Өзбекстан халықаралық жәмийеттиң тең ағзасы есапланды, дүньялық машқалаларды шешиўде басқа мәмлекетлер сыяқлы бирдей қатнасуғын болды. Өзбекстан Республикасы дүнья жәмийетинде өзиниң ылайықлы орнына еристи. Ғәрезсизликтин дәслепки күнлеринен-ақ, мәмлекетимиз өзиниң басқа мәмлекетлер, халықаралық шөлкемлер менен өз-ара пайдалы болған сыртқы саясатын алып барыўға киристи. Бундай ғәрезсиз саясат жүргизиў Өзбекстан Республикасы ушын жаңа хәм әмелде бурын болмаған жөнелис болды.

Өзбекстан Республикасы дүньяның барлық еллери менен дипломатиялық хәм консуллық қатнасықларды қоллап қуўатлайды және раўажландырады. Хәзирги ўақытта Ташкентте бир неше мәмлекетлердин елшиханалары хәмде консуллық мекемелери ашылған. Әлбетте, булардың ортасындағы келип шығатуғын байланыслар халықаралық қатнасықлар инструменти – халықаралық хуқық нормалары менен ретлестириледи.

Соңғы ўақытларда дүньяда түпкиликли өзгерислер жүз бермекте. Мәмлекетлер, халықаралық шөлкемлер ортасында инсан мәплери жолында тынышлық, демократия, инсан хуқықлары, қәўипсизлик, қоршаған орталықты қорғаўға уксаған улыўма инсанылық машқалаларды шешиў ушын халықаралық-хуқықый жағдай жаратыў мақсетинде өз-ара мәнпәәтликке тийкарланған халықаралық байланыслар кеңейтилмекте.

Сол процесслерде халықаралық хуқық субъектлери ортасындағы хуқықый қатнасықларды ретлестириўши халықаралық хуқық нормалары биринши дәрежели орынды тутады. Әмелият көрсеткениндей, адамзатқа ушырасатуғын ең әхмийетли машқалалар, тек ғана барлық мәмлекетлер күшлериниң бирлесиўи менен шешилиўи мүмкин. Халықаралық бирге ислесиў ғана терроризм, гегемонизм, социал хәм экономикалық теңсизликке қарсы тура алады, глобал және регионаллық қәўипсизликти тәмийинлей алады.

Бундай бирге ислесиўди халықаралық хуқықсыз және хәрекеттеги халықаралық-хуқықый институтларсыз әмелге асырыў мүмкин емес. Бул хәзирги ўақыттың баслы тенденциясын анықлап береді: дүньяда халықаралық хуқықтың тәсирин хәм оның көтерилип атырған абыройын. Атап өтилген тенденция барлық мәмлекетлердин ишки мәмлекетлик ислериндеги турмысында да хәм халықаралық турмысында да көзге

тасланады, қалаберсе, Өзбекстан Республикасында да. Өзбекстан Республикасы қатнасыўшы есапланған әҳмийетли халықаралық питимлер саны күн сайын көбеймекте. Олардың көбейиўи халықаралық ҳуқықтың тийкарғы принциплериниң булжытпай сақлаўға умтылып атырылғанынан дерек бередиди.

Мәмлекетимиз тәрәпинен алға тасланған сыртқы сиясаттағы усыныслар дәрхәл көзге тасланып халықаралық жәмийет тәрәпинен жоқары баҳаланбақта. Мысал ретинде Бирлескен Миллетлер Шөлкеминиң Бас Ассамблеясы 48-сессиясындағы Президентимиз тәрәпинен көтерилген «Орайлық Азияны ядро қуралынан азат зона» деп жәриялаў инициативасының усы регион мәмлекетлери тәрәпинен халықаралық Шәртнаманы тастыйықлаўы хәм оның 2009-жылы күшке кириўи болып табылады. Дүнья жәмийетиниң тең ҳуқықлы ағзасы сыпатында Өзбекстан Республикасы өзиниң халықаралық ҳуқықый базасын қәлиплестирип ғана қоймай, миллий ҳуқықый системасын да халықаралық стандартларға сай жетилистирип бармақта.

Халықаралық ҳуқық бүгинги күнде раўажланыўдың ең жоқарғы жеңиси, улыўмаинсаныйлық байлық хәм хәзирги заман дүнья тәртибиниң ҳуқықый тийкары деп тән алынған. Халықаралық ҳуқық ҳуқықтың арнаўлы системасы сыпатында ҳеш бир миллий ҳуқықый системаға кирмейди хәм ишки мәмлекетлик ҳуқық нормаларын өз ишине алмайды. Халықаралық ҳуқықтың миллий ҳуқықый системадан айырмашылығы жоқары турыўшы орган жоқ хәм тийисли мәселелер халықаралық қатнасықлар қатнасыўшыларының разылығы менен тәртипке салынады. Халықаралық ҳуқық мәмлекетлерге өз миллий нызамшылығын өзлери қатнасыўшы есапланған халықаралық шәртнамаларға муўапықластырыў миннетин жүклеп, мәмлекет ишки ҳуқықый нормаларын қәлиплестириўге тәсир көрсетеди.

Бул оқыў-методикалық қолланба Өзбекстан халықаралық ҳуқықы илиминиң тийкарғы традицияларын даўам еткен ҳалда соңғы ўақытлардағы халықаралық актлердиң анализин өз ишине қамтыған. Қолланба халықаралық ҳуқық пәнин үйрениўде тәлимниң түрли басқышларында және оқыўдың түрли формаларында қолланылыўы мүмкин. Халықаралық ҳуқық бойынша қарақалпақ тилинде туңғыш рет таярланған бул қолланбаға дәслепки тәжирийбени есапқа алған ҳалда, автор келешекте бундай қолланбаларды таярлаўда баҳалы кеңеслер хәм усыныслар ушын шын кеўилден алғыслар айтады.

Пәннің дәстүр бойынша темалар дизими

Халықаралық хуқық түсиниги, предмети хәм системасы

Халықаралық ғалаба хуқықтың предмети хәм ўазыйпасы. Өзбекстанда қәнигелер таярлаў ушын курстың әхмийети. Халықаралық хуқық түсиниги хәм оның халықаралық қатнасықларды тәртипке салыўдағы роли. Халықаралық қатнасықта халықаралық хуқықтың үстинлиги концепциясы. Халықаралық хуқық тәрийпи. Хәзирги заман халықаралық хуқықының әхмийети. Халықаралық хуқықтың улыўмадемократиялық характери. Хәзирги заман халықаралық хуқықының системасы. Халықаралық хуқықтың тийкарғы принциптери – системаның негизи. Халықаралық хуқықтың институтлари хәм тараўлари. Өзбекстан Республикасы тәжрийбесинде халықаралық хуқық мәселелери. Өзбекстан Республикасы Конституциясы хәм халықаралық хуқық.

Халықаралық хуқықтың дереклери хәм нормалары

Халықаралық хуқық нормалары түсиниги, қәлипесиўи хәм раўажланыўы. Халықаралық хуқық нормаларының түрлери. Халықаралық хуқықтың “жумсақ” нормалары. Императив нормалар. Халықаралық хуқық дереклериниң түсиниги хәм түрлери. Халықаралық шәртнама. Халықаралық әдет. Халықаралық шөлкемлердиң қарарлары хәм усынысларының әхмийети. Халықаралық конференциялардың актлери. Халықаралық Суд хәм арбитраж қарарларының роли. Халықаралық хуқықты кодификациялаў хәм оның прогрессив раўажланыўы. Өзбекстан Республикасында халықаралық хуқықый нормалардың миллий хуқықый нормалардан үстинлиги.

Хәзирги заман халықаралық хуқықының субъекттери. Өзбекстан халықаралық хуқық субъекти

Өзбекстан халықаралық хуқық субъекти. Халықаралық хуқық субъекти түсиниги хәм оның түрлери. Мәмлекетлер – халықаралық хуқықтың тийкарғы субъекти сыпатында. Өзбекстан Республикасы – халықаралық хуқық субъекти. Өз миллий ғәрезсизлиги ушын гүресип атырған миллетлер халықлардың халықаралық-хуқықый субъектлиги. Халықаралық шөлкемлердиң хуқықый субъектлиги. Халықаралық хуқықтың басқа субъекттери. Индивидлер халықаралық жынаятлар ушын жынайый жуўапкершилик субъекти сыпатында. Халықаралық хуқықта тән алыў, оның формалары хәм түрлери.

Халықаралық хуқықтың тийкарғы принциптери

Халықаралық хуқықтың тийкарғы принциптери түсиниги. Халықаралық хуқықтың

тийкаргы принциплери баян етилген хужжетлер. БМШ Уставы. 1970 жылгы халыкаралык хуқык принциплери хақкындагы Декларация. 1975 жылгы Европада Қәуипизлик хәм Биргеислесиү Шөлкеминиң Жуўмақлаўшы актиниң әхмийети. Күш қолланбаў хәм күш пенен қорқытпаў принципиниң әхмийети. Мәмлекетлердиң территориялык пүтинлиги принципи. Шегералардың қол қатылмаслык принципи. Мәмлекетлердиң суверен тенлиги принципи. Мәмлекетлердиң ишки ислерине араласпаў принципи. Мәмлекетлердиң шериклик принципи. Халыкаралык миннетлемелерди шын кеўилден орынлаў принципи. Инсанның тийкаргы хуқык хәм еркинликлерин хұрмет қылыў принципи. Халыкаралык хуқык принциплериниң Өзбекстан Республикасы нызамшылығы хәм сыртқы сиясий ислеринде пайда болыўы.

Халыкаралык хуқықта территория хәм халык

Халыкаралык қатнасықларда территория машқалаларының әхмийети. Мәмлекет территориясын белгилеў. Мәмлекет территориясының юридикалык тәбияты. Территориялык үстинлик. Мәмлекет территориясының курамы. Мәмлекет суверенитетине тийисли болмаған орынлар (ашық теңиз хәм оның үстиндеги ҳаўа бослығы, антарктика) хәм олардың режими. Мәмлекет территориясының қолқатылмаслығы хәм пүтинлиги принципи. Мәмлекет шегералары түсиниги, түрлери хәм оны белгилеў. Делимитация. Демаркация. Халыкаралык дәрьялардың хуқықый режими. Дунай хәм Рейннинг хуқықый режими. Арктика хәм Антарктиканың хуқықый режими. Өзбекстан Республикасы территориясының хуқықый режими. Халыкаралык хуқықта халык түсиниги хәм оның категориялары. Пуқаралықтың халыкаралык-хуқықый аспектлери. Пухаралык, еки пухаралык хәм пуқарасызлык. Сырт елликлердиң Өзбекстан Республикасындагы хуқықый жағдайы. Қашқынлар хәм мәжбүрий көшиўшилердиң хуқықый жағдайы. Сиясий баспана түсиниги.

Халыкаралык шәртнамалар хуқықы

Халыкаралык шәртнамалар хуқықы түсиниги хәм предмети. Халыкаралык шәртнама түсиниги. Халыкаралык шәртнама субъектлери. Объекти бойынша шәртнама түрлери. Шәртнама хуқықы бойынша 1986 хәм 1969 жылгы Вена конвенциясы. Шәртнама формасы хәм дүзилиси. Шәртнаманың атлары. Преамбула, тийкаргы хәм жуўмақлаўшы бөлими. Қосымша. Шәртнаманың тили. Шәртнаманы дүзиў. Текстти қабыл етиў. Консенсус. Парафинлеў. Имзалаў хәм оның түрлери. Альтернат. Ратификация. Қосылыў. Депозитарий. Шәртнаманың күшке кириўи. Шәртнаманы дизимнен өткериў хәм жәриялаў. Бийкар етиў. Өзбекстан Республикасының халыкаралык Шәртнамалары.

Халықаралық шөлкемлер хуқықы

Халықаралық шөлкемлер түсиниги хэм классификациясы. Универсал хэм регионал шөлкемлер. Халықаралық шөлкемлердин хуқықый субъектлиги. Хэзирги заман халықаралық қатнасықларында халықаралық шөлкемлердин роли. Халықаралық шөлкемлердин Уставы хэм ўэкилликлери. Халықаралық шөлкемлерге ағзалық. БМШ хэм оның қэнигелестирилген шөлкемлери. Регионал шөлкемлер. Араб Мэмлекетлери Лигаси. Ислам Конференцияси Шөлкеми. АСЕАН. НАТО. Қосылмаў хэрекетлери. Өзбекстан Республикасының халықаралық шөлкемлер, БМШ хэм оның қэнигелестирилген шөлкемлери жумысларында қатнасы. Халықаралық конференциялар түсиниги хэм түрлери. Халықаралық конференцияларда қарарларды қабыл етиў процесси.

Дипломатиялық хэм консуллық хуқықы

Дипломатиялық хуқық түсиниги хэм предмети. Дипломатиялық хуқықтың дереклери. Дипломатиялық ўэкилханалардың функциясы. Дипломатиялық ўэкиллердин класслары хэм дәрежелери. Ўэкилхана баслығы. Аккредитация қылыў. Исеним хэм шақырыў грамоталары. Агреман. Дипломатиялық корпус. Дуайен. Ўэкилхана хызметкерлери. Дипломатиялық ўэкиллердин жеңиллик хэм иммунитетлери. Консуллық хуқықы түсиниги хэм дереклери. Консуллық қатнасықлардың орнатылыўы. Консулхана баслығы. Консуллық патенти, экзекватура. Консулхана функциясы. Консулхана хэм оның хызметкерлери жеңиллик хэм иммунитетлери. Өзбекстанда сырт мэмлекетлер консуллық мекемелериниң иси. Өзбекстанның дипломатиялық хэм консуллық мекемелери иси.

Халықаралық экономикалық хуқық

Халықаралық экономикалық хуқық түсиниги хэм тийкарғы дереклери. Саўда тараўындағы шериклик. Саўда тараўындағы халықаралық шөлкемлер. Саўда тараўындағы халықаралық питимлер. Бажыхана тараўындағы шериклик. Бажыхана тараўындағы халықаралық шөлкемлер. Бажыхана тараўындағы халықаралық питимлер.

Халықаралық экология хуқықы

Халықаралық экология хуқықы түсиниги хэм дереклери. Қоршаған орталықты қорғаў тараўында мэмлекетлердин шериклиги. Шерикликтиң норматив хэм шөлкемлескенлик формасы. Планетар этирап хэм космик кеңислиги қорғаўы. Теңиз майданы, хайўанат хэм өсимлик дўньясын қорғаў.

Қураллы қарсылықлар дәуірінде халықаралық хуқық

Халықаралық гуманитар хуқықы түсиниги, системасы хэм принципери. Халықаралық гуманитар хуқықтың тарийхы. Халықаралық гуманитар хуқықтың дереклери. Қураллы қарама-қарсылық: түсиниги хэм оларды хуқықы тәртипке салыўдың өзине тән өзгешеликлери. Халықаралық хуқық урысты алып барыў усыл хэм қураллары хаққында. Урыс қурбанларын халықаралық-хуқықы қорғаў. Урыс қурбанлары түсиниги. Оларды қорғаўдың улыўма тәртиби.

Халықаралық жынаят хуқықы

Халықаралық жынаят хуқықының түсиниги, предмети хэм қәлипесийи. Халықаралық жынаят түсиниги хэм түрлери. Халықаралық жынаят хэм халықаралық характердеги жынаятларға жуўапкершилиқ тийкарлары. Жынайый ислер бойынша жәрдем. Жынаятшыларды услап бериў институты (экстрадиция). БМШ көлеминде жынаятшылық пенен гүресте мәмлекетлердиң көп тәреплеме шериклиги. Жынаятшылықты ескертиў хэм оның менен гүресий бойынша БМШ Комитети. Жынаятшылықты ескертиў хэм жынаятшыларды мүрәжәти бойынша Халықаралық конгресслер. Интерпол. БМШ ның Халықаралық Суды. Өзбекстанның жынаятшылыққа қарсы гүресте халықаралық шерикликте қатнасы.

Халықаралық хуқықта жуўапкершилиқ

Халықаралық-хуқықы жуўапкершилиқ түсиниги хэм түрлери. Халықаралық хуқықы жуўапкершилиқтиң тийкарлары. Халықаралық жынаят хэм халықаралық деликт. Сиясий хэм мүлкий жуўапкершилиқ. Санкция. Реторсия. Репрессалия. Ресторация. Сатифакция. Репарация. Реституция. Субституция. Халықаралық хуқықта қадаған етилген зыянлы хәрекет ақыбети ушын жуўапкершилиқ. Халықаралық жынаят ушын физикалық шахслардың жынайый жуўапкершилиги бойынша тийкарғы халықаралық-хуқықы хужжетлер. Нюрнберг хэм Токио әскерий трибуналларының Уставы. Халықаралық хуқық бойынша физикалық шахслардың жынайый жуўапкершиликке тартылыў тәртиби.

Халықаралық кәуипсизлик хуқықы

Халықаралық кәуипсизлик хуқықы түсиниги, предмети хэм системасы. Халықаралық кәуипсизлик хуқықының тарийхы. Коллектив кәуипсизликтиң түсиниги хэм системасы. Коллектив кәуипсизликтиң универсал системасы. Коллектив кәуипсизликтиң регионаллық системасы. Қуралсызланыў хәзирги заман халықаралық хуқықының тийкарғы принципи. Орайлық Азияда ядро қуролынан азат зона дүзийдиң хуқықы аспектлери. Халықаралық кәуипсизликти тәмийинлеў бойынша халықаралық шерикликте Өзбекстанның ислери.

Пән бойынша лекция тезислери

1-Тема. Халықаралық хуқық түсиниги, предмети ҳәм системасы.

Реже:

1.1. Халықаралық хуқық түсиниги ҳәм аҳмийети. (Jus gentium, Jus inter gentes).

1.2. Халықаралық хуқық предмети, объекти ҳәм функциялары.

1.3. Халықаралық хуқық системасы. Халықаралық хуқық тараўлары ҳәм институтлары.

1.4. Халықаралық галаба хуқық ҳәм халықаралық хуқық жеке хуқық.

1.5. Өзбекстан Республикасы ҳәм халықаралық хуқық.

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-хуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
3. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.

4. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциплери хаққында»ғы Нызамы 1996 й., 26 декабр. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2,)
5. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
6. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Баскин Ю.А., Фельдман Д.И. История международного права. – М.: Юридическая литература, 1990. 215 с.
2. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. Москва: 1989-1993.
3. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
4. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
5. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
6. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
8. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабаклық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
9. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.
10. Юлдашева Г. Конституция Республики Узбекистан и международное право. Учебное пособие. -Т.: ТГЮИ, 2007. 68 стр.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық хуқық қашан пайда болған?
2. Халықаралық хуқықтың әҳмийети неден ибарат?
3. Халықаралық хуқықтың раўажланыў басқышларын атап бериң?
4. Халықаралық хуқық хәм ишки миллий хуқықтың өз-ара байланысын түсиндирип бериң?

2-Тема. Халықаралық хуқықтың дереклери хәм нормалары

Реже:

- 2.1. Халықаралық хуқық дереклери түсиниги хәм олардың түрлери.*
- 2.2. Халықаралық хуқық нормалары, олардың өзгешеликлери хәм түрлери.*
- 2.3. Халықаралық шөлкемлердиң қарарлары, олардың түрлери, юридикалык куши.*
- 2.4. Халықаралық хуқықыи нормалардың миллий хуқық нормаларынан үстинлиги.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанамиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-хуқықыи ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан хуқықлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон хуқуқлари бўйича халқаро хуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.

3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
4. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
5. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциплери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
6. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Баскин Ю.А., Фельдман Д.И. История международного права. – М.: Юридическая литература, 1990. 215 с.
2. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. М., 1989-1993.
3. Лукашук И. И. Нормы международного права. – М.: «Спарк», 1997. – 243 с.
11. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
4. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
5. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
6. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
8. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабаклық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
9. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық хуқық дереклерин түсиндирип бериң?
2. Халықаралық хуқықта шәртнама хәм әдеттиң өзгешелиги неден ибарат?
3. Халықаралық хуқықый нормалар дегенде нелер түсиниледи?
4. Халықаралық хуқықый нормаларды системаластырыў хәм кодификациялаў нени билдиреди?
5. Халықаралық хуқықый нормалардың миллий хуқық нормаларынан үстинлиги нени аңлатады?

3-Тема. Хәзирги заман халықаралық хуқықы субъектлери. Өзбекстан халықаралық хуқық субъекти

Реже:

- 3.1. Халықаралық хуқық субъектлери түсиниги, түрлери хәм олардың өзине тән өзгешеликлери.*
- 3.2. Мәмлекетлер – халықаралық хуқықтың тийкарғы субъекти сыпатында.*
- 3.3. Өзбекстан Республикасы – халықаралық хуқық субъекти.*
- 3.4. Халықаралық хуқықта тән алыў, оның формалары хәм түрлери.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиклол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон хаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг хуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқироzi, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.

8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжатлар

1. Бирлескен Миллетлар Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқуқлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
4. Қарақалпақстан Республикаси Конституцияси. Нөқис. «Қарақалпақстан», 2006.
5. Ўзбекстан Республикасиның «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
6. Ўзбекстан Республикасиның “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
7. Ўзбекстан Республикасиның “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. М., 1989-1993.
2. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
3. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
4. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
5. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
6. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
7. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқуқ. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
8. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 б.

9. Юлдашева Г. Республика Узбекистан – субъект международного права. – Нукус: Билим, 1995.-50с.

Интернет сайтлары

1. Өзбекстан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org
7. Халқаро жинойт суди сайты: <http://www.icc.int>

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық ҳуқық субъектин қалай түсинесиз?
2. Бирлемши хәм екилемши субектлерди айтып бериң?
3. Халықаралық ҳуқықта суверенитеттиң әҳмийетин айтып бериң?
4. Халықаралық ҳуқықый тән алыўда нени түсинесиз?
5. Өзбекстан халықаралық қатнасықлар субекти – нени аңлатады.
6. Өзбекстан хәм Қарақалапақстан Конституциясының 17-статьясының мәнисин түсиндирип бериң?

4-Тема. Халықаралық ҳуқықтың тийкарғы принципери

Реже:

- 4.1. Халықаралық ҳуқық принципери түсиниги хәм олардың әҳмийети.*
- 4.2. Халықаралық ҳуқық принципериң мазмун-мәниси.*
- 4.3. Халықаралық ҳуқық принципериң кодекслестирилиўи.*
- 4.4. Өзбекстан республикасы хәм халықаралық ҳуқық принципери.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон хаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.

4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжатлар

1. Бирлескен Миллетлар Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқуқлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
4. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
5. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
6. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
7. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Бекашев К.А. Международное публичное право. – М. Издательство Проспект, 2004. -928с.
2. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
3. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
4. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.:

“Zarkalam”. 2004. -552 с.

5. Международное право: Учебник для вузов / Отв. ред. Г. В. Игнатенко, О. И. Тиунов. 3-е изд. М.: Норма, 2003. -534с.
6. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
8. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
9. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O’zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қўйипсизлик ҳам Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. *Халықаралық ҳуқық принциплериниң мәнисин түсиндирип бериң?*
2. *Халықаралық ҳуқық принциплери қайсы ҳужжетлерде кодекслестирилген?*
3. *Халықаралық ҳуқық принциплери Ўзбекстанның қасй ҳужжетлеринде сәўлеленген?*

5-Тема. Халықаралық ҳуқықта территория ҳам халық

Реже:

- 5.1. *Халықаралық ҳуқықта территория түсиниги ҳам түрлери. Демилитаризация ҳам нейтрализацияланган территориялар.*
- 5.2. *Мәмлекет территориясы түсиниги ҳам түрлери. Делимитация ҳам демаркация.*
- 5.3. *Халықаралық ҳуқықта халық түсиниги. Пухаралық, еки пухаралық ҳам пуқарасызлық.*
- 5.4. *Қашқынлар ҳам мәжбүрий көширилген шахслар. Сиясий баспана.*

Усыныс етилетуғын әдебиетлар

Басшы әдебиетлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиклол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқықлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Сборник законодательных актов государств СНГ и Балтии по вопросам миграции, гражданства и связанным с ним аспектам. – М.: 1996.
4. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
5. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
6. Ўзбекстан Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери ҳаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)

7. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
8. Ўзбекистон Республикасының “Пухаралық ҳаққында”ғы Нызамы. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1992. №9.)

Арнаўлы әдебиятлар

1. Бабурин С.Н. Территория государства. Правовые и геополитические проблемы. – М.: 1997.
2. Бекашев К.А. Международное публичное право. – М. Издательство Проспект, 2004. -928с.
3. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. М., 1989-1993.
4. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
5. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
6. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
9. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
10. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалау үшін сораулар

1. Халықаралық хуқықта территория қандай әҳмийетке ийе?
2. Мәмлекет территориясы қандай түрлерге бөлинеди?
3. Мәмлекет шегерасы дегенде не түсиниледи?
4. Халықаралық дәрьялардың хуқықый статусын айтып бериң?
5. Халықаралық теңиз хәм хаўа майданын түсиндирип бериң?

6-Тема. Халықаралық шәртнамалар хуқықы

Реже:

- 6.1. *Халықаралық шәртнама түсиниги, түрлери хәм субъектлери.*
- 6.2. *Шәртнама хуқықы бойынша 1986 хәм 1969 жылғы Вена конвенциялары.*
- 6.3. *Халықаралық шәртнаманың дүзлиу басышлары. Халықаралық шәртнаманы ратификациялау, күшке кириуи хәм дизимнен өткерилиуи.*
- 6.4. *Халықаралық шәртнаманы бийкарлау хәм тоқтатып қойыу.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон хаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-хуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқықлары дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Халықаралық шәртнамалар ҳуқықы ҳаққындағы 23 май 1969 жылғы Вена Конвенциясы. // Умарахунов И.М. Республика Узбекистан и международное договорное право. - Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1998.
4. Мәмлекетлердиң халықаралық шөлкемлер менен ямаса халықаралық шөлкемлердиң ортасындағы шартнамалар ҳуқықы ҳаққындағы 21 март 1986 жылғы Вена Конвенциясы. // Умарахунов И.М. Республика Узбекистан и международное договорное право. - Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1998.
5. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
6. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
7. Ўзбекстан Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциптери ҳаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
8. Ўзбекстан Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
9. Ўзбекстан Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар ҳаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
2. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
3. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
4. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
5. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабаклық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
6. Талалаев А.Н. Право международных договоров: действие и применение договоров.

–М.: Международные отношения, 1985. 294 с.

7. Галалаев А.Н. Право международных договоров. Договоры с участием международных организаций. – М.: Международные отношения, 1989, 271 с.
8. Умарахунов И.М. Республика Узбекистан и международное договорное право. Учебное пособие. – Ташкент: “ Ўзбекистон миллий энциклопедияси”, 1998. – 315 с.
9. Умарахунов И.М. Международная договорно-правовая практика Республики Узбекистан. – Ташкент: “ Академия”, 2003. – 423 с.
10. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық хуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық шәртнама хуқықы түсиниги нени билдиреди?
2. Халықаралық шәртнама объекти хәм мақсети неден ибарат?
3. Халықаралық шәртнаманың қандай түрлерин билесиз?
4. Халықаралық шәртнаманы ратификация, денонсация хәм пролонгациялаўды түсиндирип бериң?
5. Халықаралық шәртнама хуқықы бойынша Вена конвенциялары ҳаққында айтып өтиң?
6. Депозитарий, халықаралық шәртнаманы дизимнен өткериўди түсиндирип бериң?

7-Тема. Халықаралық шөлкемлер хуқықы

Реже:

- 7.1. *Халықаралық шөлкемлер түсиниги, түрлери хәм олардың классификациясы. Халықаралық шөлкемлердин хуқықый субъектлиги.*
- 7.2. *Бирлескен Миллетлер Шөлкеми – универсал халықаралық шөлкем.*
- 7.3. *Халықаралық конференциялар.*

Усыныс етилетуғын әдебиетлар

Басшы әдебиетлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиклол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. ҒМДА Уставы // Сборник документов по миротворческой деятельности принятых в рамках СНГ. – Минск: Исполком СНГ, 2001.
3. Инсан ҳуқықлары дүньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқықлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
4. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
5. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
6. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)

7. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
8. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар ҳаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Бекашев К.А. Международное публичное право. – М. Издательство Проспект, 2004. -928с.
2. Каримова А. Международные организации-инструмент многостороннего сотрудничества (теория и практика). – Т.: УМЭД, 2001. – 170 с.
3. Зайцева О.Г. Международные организации: принятие решений. –М.: 1989.
4. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
5. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
6. Нешетаева Т.Н. Международные организации и право. – М.: Дело, 1999.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
9. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқуқ. Сабаклық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
10. 2. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.
11. Шибаева Е.А. Право международных организаций: Вопросы теории. – М.: 1986,
12. Шибаева Е.А., Поточный М. Правовые вопросы структуры и деятельности международных организаций. –М.: 1988.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқуқ Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық шөлкемлерди түсиндирип бериң?
2. Халықаралық шөлкемлердиң қандай түрлерин билесиз?
3. Халықаралық шөлкемлердиң ўазыйпалары, мақсетлерин түсиндириң?
4. Өзбекстан қайсы халықаралық шөлкемлерге ағза?
5. Халықаралық конференциялар мақсети, қабыл еткен қарарларының әхмийети нелерден ибарат?

8-Тема. Дипломатиялық хәм консуллық ҳуқықы

Реже:

- 8.1. *Дипломатиялық ҳуқықы түсиниги хәм дереклери. Сыртқы байланыс органлары.*
- 8.2. *Дипломатиялық ўәкилханалар. Дипломатиялық жеңиллик хәм иммунитет. Дипломатиялық корпус.*
- 8.3. *Консуллық ҳуқықы түсиниги хәм дереклери.*
- 8.4. *Консуллық мекемелери түсиниги, түрлери хәм қурамы. Консуллардың дәрежелери. Иммунитет хәм жеңилликлер.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.

8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжетлар

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқуқлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Дипломатиялық байланыслар ҳаққиндағы 18 апрел 1961 жылғы Вена Конвенциясы. // www.un.org.
4. Консуллық байланыслар ҳаққиндағы 1963 жылғы Вена Конвенциясы. // www.un.org.
5. Ўзбекстан Республикасының Консуллық Уставы 29 август 1996 жылғы. // Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан. - 1996. -№ 9. -С. 245-257.
6. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
7. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
8. Ўзбекстан Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери ҳаққинда»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
9. Ўзбекстан Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққинда”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Блищенко Н.П. Дипломатическое право. – М.: 1990.
2. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. – М.: международные отношения, 1999.
3. Касымов А.М. Дипломатия асослари. Дарслик. – Т.: ТДШИ, 1996. – 92 б.
4. Консульское право и консульская служба. Учебник. // Под.ред. М.А.Сарсембаева. – Алматы: Данекер, 2000. – 364 с.
5. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари:

Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.

6. Миркасымов С.М., Рахимова М.А. дипломатическая служба: теория и практика. Учебное пособие. – Т.: Академия, 2004. – 222 с.
7. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
9. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
10. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқуқ. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
11. Саидова Л. А. Правовые основы дипломатической деятельности Республики Узбекистан. –Т.: НЦПЧ, 2001. -192с.
54. Саидова Л.А. Источники современного дипломатического права: международные и национальное законодательство Республики Узбекистан. – Ташкент: Адолат, 2001. – 304 с.
12. Сарсембаев М.А. Дипломатическое и консульское право. – Алматы: Данекер, 1999.
13. 2. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қўйипсизлик ҳам Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқуқ Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Дипломатия түсинигиниң келип шығыяы қандай?
2. Дипломатиялық ҳуқуқ түсиниги ҳам дереклерин атап өтиң?
3. Сыртқы байланыс органларын атап өтиң?
4. Қандай дипломатиялық дәрежелерди билесиз?
5. Дипломатиялық ўәкилхана хызметкерлериниң жеңиллик ҳам иимунитетлери нени аңлатады?
6. Дипломатиялық ҳуқуққа тийисли ҳужжетлерди атап өтиң?

7. Консуллық ҳуқықы қандай мәселелерди тәртипке салады?
8. Консуллық ҳуқықына тийисли ҳүжетлерди айтып бериң?
9. Консуллық мекеме хызметкерлери қандай жеңиллик хәм иммунитетте ийе?

9-Тема. Халықаралық экономикалық ҳуқық

Реже:

- 9.1. Халықаралық экономикалық ҳуқық түсиниги хәм дереклери.*
- 9.2. Саўда тараўындағы шериклик, халықаралық шөлкемлер хәм халықаралық питимлер.*
- 9.3. Бажыхана тараўындағы шериклик, халықаралық шөлкемлер хәм халықаралық питимлер.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқықый ҳүжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқықлари дүньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.

3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
4. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
5. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциптери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
6. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
7. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Богуславский М.М. Международное экономическое право. – М.: 1996.
2. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
3. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
4. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
5. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқуқ. Сабақлық. –Ташкент: ТМҮОИ, 2005. – 277 б.
6. Шумилов В.М. Международное экономическое право: В 2 т. – М.: 2002.
7. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 б.

Интернет сайтлары

7. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
8. БМШ сайты: www.un.org
9. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
10. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
11. Халықаралық ҳуқуқ Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
12. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық экономикалық ҳуқуқ қандай мәселелерди тәртипке салады?

2. Халықаралық экономикалық хуқықый қатнасықларды тәртипке салыўда қандай халықаралық хуқықый формаларды билесиз?

3. БМШ ның экономикалық мәселелр мене шуғылланыўшы қандай шөлкемлери бар?

4. Өзбекстанның халықаралық экономикалық байланысларда қатнасы қандай?

10-Тема. Халықаралық экология хуқықы

Реже:

10.1. Халықаралық экология хуқықы түсиниги ҳәм дереклери.

10.2. Қоршаған орталықты қорғаў тараўында мәмлекетлердиң шериклиги.

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанамиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-хуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Международные соглашения по охране природы. Сборник документов // Составитель В.А.Чичварин. – М., 1986.

3. Инсан ҳуқықлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
4. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
5. Қарақалпақстан Республикасы Конституцияси. Нөқис. «Қарақалпақстан», 2006.
6. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принципери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
7. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
8. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
2. Маткаримова Г., Зиганшина Д. Международное право окружающей среды. Т.: ТГЮИ. 2004. –90с.
3. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
4. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
5. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
6. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
7. Сперанская Л.В., Третьякова К.В. Международное право окружающей среды. – М.: 1995.
8. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O’zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистон Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org

4. Европада Қўйипсизлик ҳам Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық экология ҳуқықы қандай мәселелерди тәртипке салады?
2. Халықаралық экология ҳуқықының тийкарғы дерек ҳам принциплерин атап өтиң?
3. Қоршаған орталықты қорғаў бойынша қандай халықаралық шөлкемлер билесиз?
4. Экологиялық қўйипсизлик дегенде нени түсинесиз?
5. Өзбекстан экология бойынша қайсы халықаралық питимлерди ратификация қылған?

11-Тема. Қураллы қарсылықлар дәўиринде халықаралық ҳуқық

Реже:

11.1. Қураллы қарсылықлар дәўиринде халықаралық ҳуқық түсиниги, принциплери ҳам дереклери.

11.2. Урыстың басланыўы ҳам тамамланыўы.

11.3. Нейтралитет. Әскерий оккупация.

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.

7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжатлар

1. Бирлескен Миллетлар Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Қураллы қарсылықлар бойынша Женева ҳам Гаага Конвенциялары. // www.un.org.
3. Инсан ҳуқуқлары дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
4. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
5. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөқис. «Қарақалпақстан», 2006.
6. Ўзбекстан Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийқарғы принципери ҳаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
7. Ўзбекстан Республикасының “Халықаралық шэртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
8. Ўзбекстан Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар ҳаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
2. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилқариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
3. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
4. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
5. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқуқ. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ,

2005. – 277 б.

6. Тансыкбаева Г.М. Международное гуманитарное право. – Т.: «Эльдинур». 1999. - 153с.
7. Пикте Ж. Развитие и принципы международного права. – М.: 2001.
8. Хакимов Р. Международное гуманитарное право. – Т.: Ўзбекистон, 214 с.
9. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 б.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәуипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. *Қураллы қарсылықлар дәўиринде халықаралық ҳуқықтың қандай дереклери бар?*
2. *Кимлер урыс ҳәрекетиниң қатнасыўшысы есапланады?*
3. *Мәмлекетлер урыста нейтралитет бола алады ма?*
4. *Урыстың тамаланыўы менен келип шығатуғын ҳуқықы ақыбетлер қандай?*

12-Тема. Халықаралық жынаят ҳуқықы

Реже:

- 12.1. *Халықаралық жынаят ҳуқықының түсиниги, предмети хәм қәлиплесиўи.*
- 12.2. *Халықаралық жынаят түсиниги хәм түрлери. Жынайый ислер бойынша жәрдем. Экстрадиция.*
- 12.3. *Жынаятшылық қарсы гүресиў бойынша халықаралық шериклик.*
- 12.4. *Халықаралық конгресслер. Интерпол. БМШ Халықаралық Суды.*
- 12.5. *Ўзбекстанның жынаятшылыққа қарсы гүресте халықаралық шериклиги.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы адабиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжатлар

1. Бирлескен Миллетлар Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Геноцидти ескертиў ҳәм жазалаў ҳаққындағы 1948 жылғы Конвенция. // www.un.org.
3. Апартеидтиң алдын алыў ҳәм жазлаў ҳаққындағы 1973 жылғы Конвенция // www.un.org.
4. Адам саўдасына ҳәм проституцияны үшинши тәреплердиң эсплуатациясына қарсы 1950 жылғы Конвенция. // www.un.org.
5. Пухаралық, семья ҳәм жынаят ислери бойынша ҳуқуққый жәрдем ҳәм ҳуқуққый қатнасықлар ҳаққындағы Конвенция 22 январь 1993 ж. (Армения, Белоруссия, Қазақстан, Молдова, Россия, Тажикистан, Туркменитан, Өзбекстан ҳәм Украина ортасындағы). // Международные договоры с государствами-участниками СНГ: Алматы, 1997.
6. Инсан ҳуқуқлары дүньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.

7. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
8. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
9. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциптери хаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
10. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар хаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
11. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар хаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Адельханян Р.А. Преступность деяния по международному уголовному праву. – М.: 2002.
2. Бекашев К.А. Международное публичное право. – М.: Издательство Проспект, 2004. -928с.
3. Кудайбергенов М.Б. Международное уголовное право в документах. В трех томах. – Алматы: 1999.
4. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. М., 1989-1993.
12. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
5. Лукашук И. И., Наумов А.В. Международное уголовное право: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 1999.-185с.
6. Лукашук И. И. Международное право. Особенная часть: Учебник. -М.: Издательство БЕК, 2001. – 481 с.
7. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
9. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
10. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабаклық. –Ташкент: ТМҶОИ,

2005. – 277 б.

11. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

Интернет сайтлары

1. Ўзбекистан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәуипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық жынаят хуқықы қандай мәселлерди тәртипке салады?
2. Халықаралық жынаятшылыққа қарсы гүрес бойынша мәмлекетлер шериклиги қандай тараўларда алып барылады?
3. Экстрадиция нени аңлатады?
4. Қайсы хўжетлер мәмлекетлердиң халықаралық терроризм бойынша шериклигин тәртипке салады?
5. Интерпол қандай шөлкем?
6. Халықаралық жынаятшылыққа қарсы гүрес бойынша Ўзбекистан қайсы хўжетлерди ратификация қылған?

13-Тема. Халықаралық хуқықта жуўапкершилиқ

Реже:

- 13.1. Халықаралық-хуқықый жуўапкершилиқ түсиниги, түрлери хәм оның тийкарлары.*
- 13.2. Халықаралық жынаят хәм халықаралық деликт. Сиясий хәм мүлкий жуўапкершилиқ.*
- 13.3. Нюрнберг хәм Токио әскерий трибуналлары Уставы.*
- 13.4. Халықаралық хуқық бойынша физикалық шахслардың жынайый жуўапкершиликке тартылыў тәртиби.*

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы адабиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б .
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқуққый ҳужжатлар

1. Бирлескен Миллетлар Шөлкеми Уставы // Хақимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.
2. Инсан ҳуқуқлари дуньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
4. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөқис. «Қарақалпақстан», 2006.
5. Ўзбекстан Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийқарғы принциптери ҳаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
6. Ўзбекстан Республикасының “Халықаралық шэртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003,14.12.2005 ж редакциядағы) Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
7. Ўзбекстан Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар ҳаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Кудайбергенов М.Б. Международная уголовная ответственность физических лиц. – Алматы: Данекер, 2000. – 123 с.
2. Курс международного права / Гл. ред. Б. Н. Кудрявцев', Зам. гл. ред. В. С. Верещетин, Г. И. Тункин: В 7 т. М., 1989-1993.
3. Лукашук И. И. Право международной ответственности. - М.: Издательство БЕК, 2004. -153 с.
4. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
5. Маматкулов А. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат. 1997.
6. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ.Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат, 2001. – 352 б.
9. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық ҳуқық. Сабаклық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.
10. Ушаков Н.А. Основания международной ответственности государств. – М.: Наука, 1983, 154 с.
11. 2. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – Т.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 б.

Интернет сайтлары

1. Өзбекстан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық ҳуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық-ҳуқықый жуўапкершиликти түсиндирип бериң?
2. Халықаралық-ҳуқықый жуўапкершилиқ субъектлерин атаң?
3. Халықаралық-ҳуқықый жуўапкершиликтиң қандай түрлери бар?

4. Халықаралық жынаят ислеген физикалық шахслардың жуўапкершилиги қалай болады?

5. Халықаралық жынаят ислеген халықаралық шөлкемлердің жуўапкершилиги қандай?

14-Тема. Халықаралық қәўипсизлик ҳуқықы

Реже:

14.1. Халықаралық қәўипсизлик ҳуқықы түсиниги, предмети ҳәм системасы.

14.2. Коллектив қәўипсизлик. Универсал ҳәм регионал система.

14.3. Орайлық Азияда ядро қуролынан азат зона.

14.5. Халықаралық қәўипсизликти тәмийинлеў бойынша халықаралық шерикликте Өзбекстанның ислери.

Усыныс етилетуғын әдебиятлар

Басшы әдебиятлар

1. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. – Т.: Ўзбекистон, 1996. – 368 б.
2. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт – пировард мақсадимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2000. – 528 бет.
3. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз масъулмиз. –Т.: Ўзбекистон, 2001. – 432 б.
4. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005.
5. Каримов И.А. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари – олий қадрият. –Т.: Ўзбекистон, 2006. -280 б.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008. 175 б.
7. Каримов И. А. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқироzi, Ўзбекистон шароитида уни баргараф этишнинг йўллари ва чоралари. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
8. Каримов И. А. Асосий вазифамиз-ватанамиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш-устувор мақсадимиздир.-Т.: Ўзбекистон 2010.80 б.

Норматив-ҳуқықый ҳужжетлер

1. Бирлескен Миллетлер Шөлкеми Уставы // Хакимов Р. Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти.-Т.: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2001. –192 б.

2. ФМДА Уставы. // Сборник документов по миротворческой деятельности принятых в рамках СНГ. – Минск: Исполком СНГ, 2001.
1. Қәўипсизлик ҳуқықы бойынша халықаралық хужжетлер. // Колосов Ю.М. и Кривчикова Э.С. Действующее международное право. В 3-х т. – М.: Издательство Московского независимого института международного права, 1997. Т. 3.
3. Инсан ҳуқықлары дүньяжүзлик декларациясы // Саидов А.Х. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқ. Дарслик. Тошкент: Konsauditinform-Nashr, 2006. Б. 245-251.
4. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент. «Ўзбекистон», 2008.
5. Қарақалпақстан Республикасы Конституциясы. Нөкис. «Қарақалпақстан», 2006.
6. Ўзбекистон Республикасының «Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциптери ҳаққында»ғы Нызамы. 1996 жыл, 26 декабрь. (Олий Мажлис Ахборотномаси 1997 й., № 2.)
7. Ўзбекистон Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққында”ғы Нызамы. 22.12.1996 жыл, (25.04.2003, 12.12.2003, 14.12.2005 ж редакциядағы) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. – 1995. –12 –сон. – 175-187-бетлар.
8. Ўзбекистон Республикасының “Сыртқы экономикалық байланыслар ҳаққында”ғы Нызамы. 26.05.2000 жылғы редакциясы.

Арнаўлы әдебиятлар

1. Актуальные проблемы безопасности и разоружения на современном этапе. – М.: Дипломатическая Академия МИД России, 2005. – 194 с.
2. Гулимов А.Б. Центральная Азия – зона, свободная от ядерного оружия. – Т.: УМЭД, 2009. – 176 с.
3. Касымов А.М., Неклесса Г.Г. Международно-правовые аспекты создание зон, свободных от ядерного оружия. – Т.: Государственное научное издательство «Ўзбекистон миллий энциклопедияси», 1999. – 112 с.
4. Лукашук И. И., Саидов А.Х. Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи назарияси асослари: Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2006. – 424 б.
5. Международное публичное право: Учебник. Отв. ред. Х.Т. Адилкариев. - Т.: “Zarkalam”. 2004. -552 с.
6. Рахмонов А.Р. Право международной безопасности. –Т.: ТГЮИ. 2005. -410с.
7. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. -360с.
8. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. Чизмалар ва таърифлар. Ўқув қўлланма. – Т.: Адолат,

2001. – 352 б.

9. Саидов А.Х., Юлдашева Г. Халықаралық хуқық. Сабақлық. –Ташкент: ТМЮИ, 2005. – 277 б.

10. 2. Lukashuk I., Saidov A. Hozirgi zamon xalqaro huquqi nazariyasi asoslari – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyat nashriyoti, 2007. – 392 b.

11. Ядерное нераспространение: Учебное пособие для студентов для высших учебных заведений. В 2- х томах. Под общей редакцией В.П.Орлова 2-изд. перераб. и расширенное. – М.: ПИР-Центр, 2002 . Т. 1. 528 с.

12. Ядерное нераспространение: Учебное пособие для студентов для высших учебных заведений. В 2- х томах. Под общей редакцией В.П.Орлова 2-изд. перераб. и расширенное. – М.: ПИР-Центр 2002. Т. 2. 560 с.

Интернет сайтлары

1. Өзбекстан Республикасы Сыртқы ислер министрлиги сайты. www.mfa.uz
2. БМШ сайты: www.un.org
3. ЮНЕСКО сайты: www.unesco.org
4. Европада Қәўипсизлик хәм Бирге ислесиў Шөлкеми сайты: www.osce.org
5. Халықаралық хуқық Кеңеси (Комиссиясы) сайты: www.un.org/law/ilc
6. БМШның Халықаралық суды сайты: www.icj-cij.org

Қадағалаў ушын сораўлар

1. Халықаралық қәўипсизлик хуқықы түсинигин бериң?
2. Коллектив қәўипсизликти түсиндирип бериң?
3. Халықаралық қәўипсизликти тәмийинлеў бойынша БМШ ўәкилликлери қандай?
4. Қосылмаслық хәрекеті, қуралсызланыў түсиниклерин айтып бериң?
5. Ядро қуралын тарқатпаў, қолланбаў мәселелери халықаралық хуқықта қалай тәртиплестирилген?
6. Өзбекстанның Орайлық Азияда қәўипсизликти тәмийинлеў бойынша алып барып атырған ислери ҳаққында айтып бериң?

Пән бойынша қадағалаў сораўлар дизими

1. Өзбекстан Республикасында халықаралық хуқықтың раўажланыўы.
2. Халықаралық хуқық хәм Өзбекстан Республикасының миллий нызамшылығы.
3. Өзбекстан Республикасы хәм халықаралық хуқықтың тийкарғы принципери.
4. Халықаралық мәмлекетлераралық шөлкемлер – халықаралық хуқық субъектлери.
5. Халықаралық-хуқықый жуўапкершилиқ.

6. Халықаралық шөлкемлердің жуўапкершилиги.
7. Өзбекстан Республикасының халықаралық экологиялық шериклиги.
8. Арал машқаласы хэм халықаралық хуқық.
9. Халықаралық хуқық хэм Орайлық Азияда регионаллық қәўипсизлик.
10. Дипломатиялық байланыслар хакқындағы Вена Конвенциясы.
11. Дипломатиялық ўәкилхана түсиниги хэм функциялары. Аккредитация. Агреман. Исеним грамотасы.
12. Арнаўлы миссиялардың хуқықый статусы.
13. Консуллық байланыслар хакқындағы Вена Конвенциясы.
14. Халықаралық шәртнамалар хуқықы хакқындағы 1969 жылғы Вена конвенциясы.
15. Халықаралық шәртнамалардың объектлери хэм түрлери.
16. Халықаралық шәртнамалар формалары хэм дүзилиси.
17. Халықаралық миннетлемелерди шын кеўилден орынлаў принципи (*Pacta sunt servanta*).
18. Халықаралық шәртнамалар бойынша баянат хэм қосымша шәртлер (оговоркалар).
19. Шанхай Биргеислесий Шөлкеминин хуқықый статусы.
20. Халықаралық хуқиметлик емес шөлкемлер хэм олардың хуқықый статусы.
21. Ядро куралын қолланыў хэм тарқатыўды қадаған етиў. Ядро куралынан азат зоналар.
22. Өзбекстан Республикасының тынышлық хэм қәўипсизлик мәселелери бойынша халықаралық инициативалары.
23. Халықаралық гуманитар хуқықында жуўапкершилик мәселелери.
24. Өзбекстандағы суд-хуқық реформаларының халықаралық-хуқықый тийкарлары.
25. Халықаралық хуқықтың пайда болыўы.
26. Агреман, экзекватура, консуллық патент, исеним жарлығы.
27. Халықаралық хуқық объектлери.
28. ЭКОСОС – БМШ тийкарғы органы.
29. Халықаралық шәртнама хуқықы.
30. Халықаралық хуқық функциялары.
31. Халықаралық хуқық хэм халықаралық жеке хуқық.
32. Сиясий баспана.
33. Халықаралық хуқық субъектлери түсиниги хэм түрлери.
34. Дипломатиялық хуқықты тәртипке салыўшы халықаралық хўжетлер.
35. Өзбекстан Республикасының сыртқы сиясаты хэм дипломатиясы.
36. Халықаралық хуқықтың раўажланыў басқышлары.

37. Антарктиканың хуқықы статусы.
38. БМШ Бас Асамблеясы.
39. Консуллық хуқықты тәртипке салыўшы халықаралық хўжетлер.
40. Елшилердиң хуқықы статусы.
41. Консуллық хуқықы.
42. Хэзирги заман халықаралық хуқықының раўажланыўында БМШның роли.
43. БМШ Қәуипсизлик Кеңеси.
44. Халықаралық-хуқықы байланыслар.
45. Халықаралық хуқықта суверенитет түсиниги.
46. Халықаралық хуқықта халық.
47. Дипломатиялық корпус.
48. Өзбекстанда елшилерди тайынлаў тәртиби.
49. Миллетлер хэм халықлар халықаралық хуқық субъекти.
50. Мәмлекетке уқсас дүзилмелер халықаралық хуқық субъекти.
51. Өзбекстан Республикасы халықаралық хуқықтың субъекти.
52. Халықаралық хуқық принципери әхмийети.
53. Шегералардың делимитация хэм демаркациясы.
54. Дипломатиялық ўәкилханалар турлери.
55. Халықаралық хуқық системасы.
56. Мәмлекет шегераларының қол қатылмаслық принципи.
57. Халықаралық хуқықта пухаралық мәселелери.
58. Халықаралық шэртнаманы дүзиў басқышлары.
59. Халықаралық бирге ислесиў принципи.
60. Халықаралық хуқықта территория.
61. Консуллық иммунитет хэм жеңилликлер.
62. Сыртқы байланыс уйымлары.
63. Мәмлекет территориясы қандай түрлерге бөлинеди.
64. Мәмлекет шегарасы.
65. Халықаралық хуқық тусиниги. *Jus gentium, Jus inter gentes.*
66. Мәмлекет шегераларының түрлери.
67. Халықаралық дэрьялардың хуқықы статусы.
68. БМШ Қәуендерлик Кеңеси.
69. Халықаралық хаўа майданы.
70. Халықаралық хуқықта пухаралық институты.
71. Пухаралықты қабыл етиў хэм бийкарлаў усыллары.

72. Халықаралық Суд – БМШ тийкарғы органы.
73. Халықаралық шөлкемлер.
74. Консуллық хуқықты тәртипке салыўшы хўжжетлер.
75. Халықаралық хуқықта Қашқынлардың хуқықый статусы.
76. Сырт елликлер хэм пухаралығы жоқ шахслардың хуқықый статусы.
77. Мәмлекетке кириў хэм шығыў тәртиби.
78. Халықаралық хуқықый жуўапкершилиик.
79. Халықаралық хуқықта суверенитет хэм нейтралитет.
80. БМШның тийкарғы органлары.
81. Халықаралық жынаятшылыққа қарсы гүресте мәмлекетлер шериклиги.
82. Халықаралық хуқық принциплериниң кодекслестирилиўи.
83. Ғәрезсиз Мәмлекетлер Дослық Аўқамы (ҒМДА)ның хуқықый статусы.
84. Халықаралық хуқықта Экстрадиция институты.
85. Интерпол халықаралық жынаят қыдырыў шөлкеми.
86. Мәмлектлердиң суверен теңлиги принципи.
87. Мәмлектлердиң территориялық пүтинлиги принципи.
88. Еки пухаралық хэм пухарасызлық.
89. Халықаралық шәртнаманың күшке кириў тартиби.
90. Дипломатиялық хуқық түсиниги хэм дереклери.
91. Инсан хуқықларын хүрмет қылыў принципи.
92. Дипломатиялық ўәкилхана функциясы хэм курамы.
93. Халықаралық даўларды тыныш жоллар менен шешиў принципи.
94. Консуллық мекеме курамы хэм дереклери.
95. Халықаралық шөлкемлердиң ўәкилликлери хэм функциялары.
96. Әскерий хәрекет қатнасыўшылары.
97. Өзбекстан Республикасының “Сыртқы сиясий ислериниң тийкарғы принциплери хақкында”ғы Нызамы.
98. Халықаралық қәўипсизлик хуқықы.
99. Хәзирги дәўирде ядро урысының алдын алыў.
100. Халықаралық хуқық нормалары.
101. Коллектив қәўипсизлик.
102. Халықаралық хуқықтың пайда болыўы.
103. Өзбекстан Республикасының сыртқы сиясаты.
104. Өзбекстан хэм БМШ ортасындағы байланыслар.
105. Басқа мәмлекетлердиң ишки ислерине араласпаў принципи.

106. Халықаралық шәртнаманың күшке кириў тәртиби.
107. Халықаралық қәўипсизликти тәмийинлеўде БМШның роли.
108. Күш ислетпеў ямаса күш пенен қорқытпаў принципи.
109. Халықлардың өз тәғдирин өзи белгилеў принципи.
110. БМШ Секретариаты.
111. Халықаралық ҳуқық дереклери.
112. Халықаралық гуманитар ҳуқықы түсиниги, системасы ҳәм принциплери.
113. Орайлық Азия ядро қуралынан азат зона.
114. Халықаралық ҳуқық ҳәм инсан ҳуқықлары.
115. Өзбекстан Конституциясы ҳәм халықаралық ҳуқық.
116. Мәмлекет – халықаралық ҳуқықтың тийкарғы субъекти.
117. Халықаралық ҳуқықта тән алыў.
118. Мәмлекетлердиң ҳуқықый мийрасхорлығы.
119. Өзбекстан Республикасының “Халықаралық шәртнамалар ҳаққында” ғы Нызамы.
120. Халықаралық теңиз ҳуқықы, оның дереклери ҳәм принциплери.

Таяныш сөзлер ҳәм терминлердиң анықламасы

*Агреман (фр. *agreer* – тастыйықлаў)* – мәмлекеттиң бегили бир шахсты басқа мәмлекеттиң дипломатиялық ўәкили сыпатында қабыллаўға келисим бериўи.

*Агрессия (лат. *aggressio*, басқыншылық)* – ҳәзирги заман халықаралық ҳуқықында бир мәмлекеттиң басқа мәмлекеттиң ямаса халықтың (миллеттиң)

территориялық пүтинлигине ямаса сиясий ғәрезсизлигине қарсы қуш қолланыў БМШ Уставы принципин бузыў есапланады.

Ад референдум (лат. ad referendum) – халықаралық шәртнаманы тийисли мәмлекетлик ўәкилликли уйым атынан тастыйықлайман дегенше шәртли түрде имзалаў ямаса хужжеттиң тексти менен келисимге келиў.

Адаптация – мәмлекеттиң хәрекеттеги ишкимәмлекетлик нормаларын оның ыызамшылығына ҳеш қандай өзгерис киритпестен жаңа халықаралық миннетлерге ийкемлестириў.

Адьюдикация – халықаралық арбитраж ямаса судтың шешими менен территориялық тартысларды тыныш жол менен шешкен жағдайда территория алыў усылы.

Аккламация – даўысқа қоймастан қатнасыўшылардың додалаўын ўәкиллердин, аплодисментлердин мақуллаўы менен шешим қабыл етиў методды.

Аккредитациялаў (лат. accredere – исениў) – ўәкилхана баслығы ямаса халықаралық хукиметлераралық шөлкемлерге мәмлекет ўәкилин тайынлаў процесси.

Аккреция – жаңадан қурғақшылық участкаларының пайда болыўы менен мәмлекет территориясының тәбийий түрде кеңейиўи.

Анклав (лат. inclavo – жаўаман, қулып илемен) – бир ямаса бир неше мәмлекетлер территориясы менен толық қоршалған бир мәмлекеттиң территориясының бөлеги.

Аннексия (лат. Annexio – бириктиремен) – басқа мәмлекет ямаса халықтың барлық (ямаса бөлегин) территориясын жаўлап алыў, күшлеп бириктириў.

Айып – халықаралық хуқықта хуқыққа қарсы исленген истиң факт пенен анықланыўы.

Апартеид (Африка тилинде – apartheid – бөлек жасаў) – мәмлекет халқын расалық белгилери бойынша бөлиўге қаратылған расалық сиясат.

Апатриды (грек. а – бийкарлаў + patris(patridos) – ўаман) – пухаралығы жоқ, яғный қандайда бир мәмлекет пенен турақлы хуқықый байланысы жоқ шахс.

Әскерий тутқындар – урысып атырған мәмлекеттиң кураллы күшлериниң қарсы урысып атырған мәмлекет тәрәпинен жаўлап алынған шахслары.

Баспана – қандайда бир шахсқа өзиниң елинде сиясий наразылықлар болғанда екинши бир мәмлекетте ямаса оның дипломатиялық яки консуллық мекемесиниң бинасында сол шахсқа қуўдалаўдан жасырыныўға мүмкиншилик берилиўи.

Бипатридлер (лат. *bi* – еки + грек. *patris(patridos)* –*әтаман*) – еки ямаса одан көп пухаралыққа ийе шахслар.

Вассалитет (лат. *vassus* – *хызмет етиўши*) – колониалық ғәрезлиликтиң формасы (тарийхий қубылыс).

Гегемонизм (грек. *hegemonia* – *бириншилик, үстемлик*) – басқаларға қарата үстемлик орнатыў (тарийхий қубылыс).

Геноцид (грек. *genos* – *генлер*, + лат. *caedere* – *өлтириў*) – қандайда бир миллий, этникалық, расалық хәм диний топарларды толық ямаса жарым-жартылай жоқ етиў мақсетинде исленген хәрекет.

Демарш (фр. *demarche* – *шығып сөйлеў, хәрекет*) – басқа мәмлекетке қарата дипломатиялық шығып сөйлеў.

Депозитарий (лат. *depositum* – *сақлаўға берилген нәрсе*) – халықаралық шәртнаманың түп нұсқасын, ратификациялық грамота, халықаралық шәртнамаға қосылыў ямаса оны денонсациялаў хәжжетлерин сақлайтуғын орган.

Депонирование – халықаралық шәртнаманың, ратификациялық грамотаның, халықаралық шәртнамаға қосылғанлық хәққындағы хәжжеттиң ямаса оны денонсациялаў хәққындағы хәжжеттиң түп нұсқасын депозитарийға сақлаўға тапсырыў.

Депортация (лат. *deportatio* – *шығарып жибериў*) – шахсты басқа мәмлекетке мәжбүрий түрде шығарып жибериў.

Дискриминация (лат. *discriminatio* – *айырыў*) – туппа-туўры: шеклеў, кемситиў.

Дисмисл (англ. *dismissal* – *азам етиў*) – дипломатты жеке шахс деп жәриялаў.

Дуайен – дипломатиялық корпус баслығы

Жиберіу грамотасы – қабыл етиуіши мәмлекет басшысының, жиберіуіши мәмлекет басшысына дипломатиялық жол менен тайынланған елшисин аккредитациялағаны хаққындағы рәсмий хаты.

Иммигрантлар –мәмлекетке тұрақлы ямаса ұзақ мүддетке жасау ушын келген сырт ел ямаса пухаралығы жоқ шахслар.

Имплементация (англ. *implementation* – *түпна-тууры иске асыруу, тұрмысқа енгизиу*) – халықаралық нормаларды иске асыруу, хәрекетке келтириу.

Инсуррекция – дипломаттың өз хызметлерин атқарыудан бас тартыуы.

Интернунций – Ватиканның дипломатиялық ўәкили, консул статусына теңлестириледи.

Казус белли (лат. *casus belli*) – мәмлекетлер ортасында урыс келтирип шығарыушы тиккелей сылтау.

Казус федерис (лат.*casus foederis*) – халықаралық шәртнамада тәреплерге белигили хәрекетлерди ислеу ушын тийкар есапланатуғын шәрт ямаса факт.

Капитуляция – қарсыластың қураллы күш пенен қарсылық көрсетиуди тоқтатыуы.

Кворум (лат. *quorum (praesentia sufficit)* – *қатнасыушылар (жеткиликли)*) – көплеген халықаралық шөлкемлерде (конференция, орган), жұмысты баслау ушын хәм шешим қабыл етиу ушын орнатылған зәрүрли хәм жеткиликли қағыйда (регламент).

Клазула (лат. *clausula* – *жуумақ*) – халықаралық шәртнама ямаса ызамда айрықша жағдайларды көрсетиу ушын қолланылатуғын айрықша халат.

Коалиция (лат. *coalitio (coalitus)* – *бириккен*) – улыума мақсетлерге жетисиу ушын, улыума душпанларға қарсы урыс ашыуға еркли түрде еки ямаса одан көп мәмлекетлердиң биригиуи.

Колония – басқа мәмлекетке сиясий ямаса басқа фәрезлилиги менен бойсыныушы ел.

Комбатантлар – тиккелей урыс хәрекетлеринде қатнасыушы хәм урысыушы тәрептин қураллы күшлери қатары қурамына кириуіши шахслар.

Комбатант емеслер – қураллы күшлер қатарына кириуіши, сол қураллы күшлерге жәрдем көрсетиуіши, бирақ тиккелей урыс хәрекетлеринде қатнаспайтуғын шахслар.

Коммюнике (лат. *communio* – хабарлайман) – халықаралық сөйлесіулердің барысы хәм нәтийжеси, әскерий хәрекетлердің барысы хәм т.б.лар хәққында рәсмий билдириу.

Кондоминиум (лат. *condominium* < *con* – биргеликте + *dominium* – ийелик етиу) – белгили бир территорияны еки ямаса одан көп мәмлекетлердің биргеликте ийелик етиуи.

Конкордат – белгили бир мәмлекеттиң рим папасы менен рим католик ширкеуиниң сол мәмлекетте оған мәмлекет хәкимияты тәрәпинен қатнасын анықластырыушы арнаулы келисим.

Консенсус (лат. *consensus* – келисим, бир шешимге келиу) – халықаралық шөлкемлерде (конференция, органларда) ағза-мәмлекетлердің (қатнасыушылардың) шешим қабыл етиуге қарсылықлар болмағанда дауысқа қоймастан шешим қабыл етиу усылы.

Контрибуция – урыс питкеннен соң жеңилген мәмлекет жеңген мәмлекетке төлейтуғын ақша. (тарийхий қубылыс).

Қашқынлар – қууғынға ушырап, әскерий хәрекетлер ямаса айрықша жағдайларға байланыслы бұрын турақлы жасаған өз елин таслап шыққан шахслар.

Легат – рим-католик ширкеуиниң басқа мәмлекетлердеги ўәкили.

Мәмлекет суверенитети (фр. *souverain* – жоқары, жоқары турыушы, *souverainete* – жоқарғы хәкимият) – мәмлекеттиң өзиниң ишки және сыртқы хуқық хәм миннетлерин әмелге асырыуда толық ғәрезсизлиги.

Модус вивенди (лат. *modus vivendi* – ўақтынша келисим) – шараятқа байланыслы турақлы келисимге келиу мүмкин болмағанда, шешилиуи тийис мәселе бойынша ўақтынша келисимге келиу.

Мораторий – халықаралық хуқық субъектлериниң айырым ямаса ўақтынша кеңисликте қандайда бир хәрекетлерди кейинги қалдырыу ямаса тоқтатып турыу бойынша шәртлесуи.

Натурализация – мәнпатдар шахстың илтимасы бойынша қандайда бир мәмлекеттиң пухаралығына қабылланыуы.

Нота (лат. *note* – белги, ой жуўмағы, көз-қарас) – дипломатиялық хат-хабар алысыў хужжети (вербаль хәм жеке).

Нотификация – сыртқы ислер министрлиги ямаса дипломатиялық (консуллық) ўәкилдиң қандайда бир халықаралық мәселе, факт ямаса ўақыя бойынша мәмлекеттиң көз-қарасын билдириўши нота яки басқа хужжет жиберий арқалы рәсмий хабар бериўи.

Нунций – Ватиканның дипломатиялық ўәкили, елши статусына теңлестирилген.

Оккупация (лат. *occupatio, occupo* деген. – жаўлап аламан, ийелеймен) – 1) басқыншылық жолы менен бир мәмлекеттиң барлық ямаса бир бөлегин қураллы күшлер менен ўақтынша басып алыў, 2) Әйемги Римде ийеси жоқ нәрсе хәм жер участкаларына ийелик етиў түсинилген.

Оптация (лат. *optatio* – қәлеў, таңлаў, *opto* деген. – таңлайман) – ер жеткен шахстың өз ерки менен пухаралықты таңлаўы. Таңлаў ҳуқықы бир мәмлекеттиң басқа мәмлекетке өтиўши халқына бериледи.

Пакта сунт серванда (лат. *pacta sunt servanda*) – халықаралық шәртнамалар қатаң сақланыўы хәм орынланыўы тийис.

Парламентер (фр. *parper* – сөйлесиў) – әскерий тәртип пенен ўәкиллик алған, душпан менен сөйлесиўлер алып барыўшы шахс.

Персона грама (лат. *persona grata*) – мақул шахс.

Персона нон грама (лат. *persona non grata*) – мақул болмаған, қәлемеген шахс.

Персона предиликта (лат. *persona praedilecta*) – ең мақул, қәлеўли шахс. Халықаралық ҳуқықта дерлик ушыраспайды.

Плебисцит – қандайда бир мәселе бойынша халықтың пикирин билиў бойынша пүткил халықлық сораў.

Подданство – пухаралық, бирақ монархиялық мәмлекетте қоланылады.

Преференциялар – саўдада бир мәмлекет тәрәпинен басқа мәмлекет ямаса мәмлекетлер топарына берилиўши жеңилликлер.

Пухаралық – физикалық шахстың мәмлекет пенен өз-ара ҳуқық хәм миннетлер жыйындысы тийкарында турақлы ҳуқықый байланысы.

Ратификациялық грамота – үәжилликли орган тәрәпинен халықаралық шәртнаманың ратификацияланғанлығын тастыйықлаўшы хўжет.

Реинтеграция – бурын болған кейин жоғалтқан кандайда бир мәмлекет пухаралығын кайта тиклеў.

Реквизиция (лат. *requistio* – талап етиў) – душпан мәмлекеттиң мүлклерин меншикке ямаса ўақтынша пайдаланыўға мәжбүрий түрде тартып алыў.

Репарация – зыян келтириўши тәрәпинен келтирилген зыянды натура ямаса ақшалай каплаў бойынша материаллық жуўапкершиликтиң формасы.

Репатриация (лат. *re...* – қайтадан, *баспан + patria(patrius)* – ўатан) – турақлы жасаған ямаса сол жерде туўылған, айырым себеп хәм жағдайларға байланыслы басқа мәмлекетлер территориясында болған шахсларды өз пухаралығына қайтарыў.

Репрессалии (қуралланбаған) – қандайда бир хуқықбузар мәмлекетке жуўап ретинде исленген мәжбүрий хуқықый хәрекет.

Рес коммунис (лат. *res communis*) – қандайда бир нәрсениң улыўма меншик екенлигин билдириўши рим хуқықы термины.

Рес нуллиус (лат. *res nullius*) – ҳеш кимге тийисли болмаған, бирақ ким биринши алса соныки есапланатуғынлығын билдириўши рим хуқықы термины.

Реторсия – халықаралық хуқық нормаларын бузбаған ҳалда, дослық емес актке жуўап ретинде берилген жеке хуқықый хәрекет.

Рецепция (лат. *receptio*) – басқаныкин өзлестирип алыў. – халықаралық-хуқықый актлердиң ишки мәмлекетлик норматив актлерге ҳеш қандай өзгериссиз толық көширилиўи.

Сатисфакция (англ. *satisfaction* – қанаатланыў) – мәмлекеттиң сиясий жуўапкершилигиниң бир түри болып, хуқықбузар-мәмлекет тәрәпинен жәбир көрген мәмлекетке кеширим билдириўи.

Статус – халықаралық хуқық нормалары менен орнатылған, халықаралық хуқық субъектлери, айырым территориялар, айырым категориядағы шахслар ямаса мүлклердиң тутқан орны.

Статус-кво (лат. *status quo* – дәслепки жағдай, басланғыш қалат) – хәзирги ўақытта ямаса азғана ўақыт бурын хәрекетте болған мәмлекетлер қатнасында яки халықаралық аренадағы жағдай.

Статут – халықаралық органның көптәрәплеме халықаралық келисимдеги иси хаққындағы жағдайы.

Табула раса (лат. *tabula rasa* – таза) – басқа мәмлекетлер алдында ҳеш кандай қарызсыз пайда болған жаңадан дүзилген мәмлекет.

Территориялық тартыс – мәмлекетлер ортасындағы белгили бир территорияның ҳуқықый жақтан қайсы мәмлекетке тийислиги бойынша даў.

Тексттиң аутентлиги (грек. *Authentikos* – сол өзи, дәслепки дерек тийкарында) – барлық талаптар менен дүзилген халықаралық шәртнаманың ҳеш кандай өзгериссиз қалдырылған тексти.

Трансферт (лат. *transferre* – көшириў, бериў, жөнелтиў) – бир мәмлекеттиң территориясын халқы менен қосылып екинши мәмлекетке берилиўи.

Трансформация – халықаралық ҳуқық нормасының ишки мәмлекетлик нызамшылық нормаларына өзгерилиўи.

Урыс – мәмлекетлер ортасында, жәнede мәмлекетлер ямаса миллий-азат етиўши харекетлер ортасындағы тынышлықты бузыўшы әскерий хәрекетлер.

Ультиматум (лат. *ultimus* – ең ақырғы) – бир мәмлекет екинши мәмлекетке белгиленген мүддетте қойылған талабын орынламағанда ҳеш кандай даўласпастан, тартыспастан ультиматум қойған мәмлекет тийисли шара көреди.

Халықаралық деликт (лат. *delectum* – бузыў, айып) – халықаралық жуўапкершиликти келтирип шығаратуғын халықаралық ҳуқық субъектлериниң халықаралық ҳуқық норма хәм принциплерин қастан бузыўы.

Халықаралық шәртнаманы денонсациялаў (лат. *denuntiatio* – хабар бериў) – шәртнамада көрсетилген шәрт бойынша орнатылған тәртип хәм мүддетте шәртнаманы тоқтатыў ямаса одан шығып кетиў усылы.

Халықаралық шәртнама новациясы – халықаралық шәртнамаға оның қатнасыўшыларының келисими менен миннетлерди жаңалаў.

Халықаралық шәртнамаға аңлатана (оговорка) – көп тәрәплеме халықаралық шәртнама қатнасыўшысының биреўиниң басқа қатнасыўшыларға қарата шәртнаманың айырым жерлерин өзгертиў мақсетиндеги рәсмий билдириўи.

Халықаралық шәртнаманы парафинлаў – ўәкилликли шахслардың шәртнаманы толық ямаса айырым бөлимлерине дәслепки қөл қойыў.

Халықаралық шәртнаманы пролонгациялаў (лат. Prolongare – созыў) – мүддети питпестен бурын, үзликсизлигин тәмийинлеў мақсетинде халықаралық шәртнаманы созыў.

Халықаралық шәртнаманы промульгациялаў – мәмлекет ишинде халықаралық шәртнаманы орнатылған тәртипте жәрия етиў.

Халықаралық шәртнаманы ратификациялаў (лат. ratus – шешилген, тастыйықланған + facere – ислеў, ҳәрекетке келтириў) – халықаралық шәртнаманы мәмлекеттиң жоқары ўәкилликли органы тәрәпинен тастыйықлаўы, әдетте, буннан соң сол мәмлекет ушын шәртнама юридикалық күшке ийе болады.

Халықаралық шәртнаманы ревизиялаў – халықаралық шәртнамаға дүзетиў ямаса өзгерис киритиў.

Халықаралық шәртнаманы регистрациялаў – күшке кирген халықаралық шәртнаманы халықаралық шөлкемниң арнаўлы регистрациясына киритиў.

Халықаралық ситуация – еки ямаса одан көп мәмлекетлер ортасында жағдайдың кескинлесийи менен келип шығатуғын халықаралық келиспеўшилиик.

Халықаралық тартыс – мәмлекетлер ортасындағы факт ямаса ҳуқық бойынша тартысыўы.

Халықаралық шәртнаманы ҳәрекет мүддети – халықаралық шәртнама ҳәрекетте болатуғын ўақыт дәўири.

Шақырыў грамотасы – мәмлекет басшысының, сыртқы ислер министри мөри қойылған, болып атырған мәмлекет басшысы атына елшини шақыртып алыў бойынша жазған рәсмий хаты.

Шегара – мәмлекет суверенитети шегараларын белгилеп оның қурғақлық, суў территориясын ҳаўа кеңислигин ҳәм жер асты байлықларын айырып турыўшы сызық.

Шегараларды делимитациялау – карта бойынша шегаралас мәмлекетлер менен курғақшылық хәм суў шегараларын анықлаўдың шәртнамалық процесси.

Шегараларды демаркациялау (фр. *demarcation* – *шегаралау*) – мәмлекетлик шегара сызықларының орынларда анық белгилениўи.

Шегараларды редемаркациялау – хәрекеттеги шәртнамалық нормалар тийкарында орынларда шегара белгилери менен мәмлекет шегарасы сызығын қайта тиклеў.

Шегараларды ректификациялау – шегаралар хәққындағы халықаралық шәртнамаға муўапық орынларда шегараларға азғана өзгерис киритиў.

Цессия – халықаралық шәртнама тийкарында бир мәмлекет территориясының бир бөлегин баска мәмлекетке бериў.

Экспатриация – пухаралықты жоғалтыў.

Экстрадиция (лат. *ex* – *одан*, *tradition* деген. – *бериў*) – жынаятшыларды бериў, - жынайый жуўапкершиликке тартыў ушын ямаса хүкимди орынлаў ушын жынаят ислеген ямаса гүмандар шахсты бир мәмлекеттен екинши мәмлекетке өтиниши яки талабы бойынша берилиўи.

Эмбарго (экспортқа /импортқа) (исп. *Embargo* –*қадаған етиў*) – саўда-экономикалық байланысты баска еллер ямаса еллер топары менен шеклеў, тоқтатып қойыў яки тамам қылыў.

Эмигрантлар – өзи пухарасы есапланған мәмлекетин ямаса турақлы жасаў орнын таслап, баска мәмлекетке турақлы жасаў ушын кеткен шахслар.

Эмиссар – хәр қыйлы тапсырманы орынлаў ушын баска мәмлекетке жиберилген мәмлекеттиң ямаса халықаралық шөлкемниң (органның) арнаўлы ўәкили.

Эстонпель – мәмлекеттиң халықаралық шәртнаманының тамам болыўы, тоқталыўы хәм хәқықый емес деп табыў тийкарына таяныў хуқықын жоғалтыў.

Jus gentium – халықлар хуқықы

Jus inter gentes – халықлар ортасындағы хуқық

Халықаралық хуқық пәнинен тестлер

- 1. БМШ Уставы қашан күшке кирген**
 - А. 1945 жылы 26-июнь
 - В. 1946 жылы 20-октябрь
 - С. 1922 жылы 30-декабрь
 - Д. 1945 жылы 24-октябрь

- 2. Халықаралық хуқық қашан пайда болған**
 - А. ХІХ әсир басында
 - В. 1800 жылларда
 - С. Қәдимги дәуирден
 - Д. ХХІ әсирде

- 3. Хәзирги ўақытта БМШ Бас Хаткери**
 - А. Бутрос-Бутрос Гали
 - В. Пан Ги Мун
 - С. Билл Клинтон
 - Д. Кофи Аннан

- 4. Халықаралық хуқық принциптери бул...**
 - А. Тийкарғы қағыйдалар
 - В. Халықаралық ўәкиллик
 - С. БМШ уставы
 - Д. Шәртнамалар

- 5. Инсан хуқықлары дүньяжүзлик декларациясы қабылланған**
 - А. 2008 жылы 24- сентябрь
 - В. 1945 жылы 24- октябрь
 - С. 1991 жылы 31-август
 - Д. 1948 жылы 10-декабрь

- 6. Халықаралық хуқық бул...**
 - А. Айрықша хуқық дизими
 - В. Айрықша пән
 - С. Халықаралық қатнасықларды үйрениўши пән
 - Д. Барлық жуўаплар дурыс

- 7. Халықаралық шәртнама бул...**
 - А. Халықаралық түсиник
 - В. Халықаралық хуқық субъекттери ортасында дүзилген питим
 - С. Халықаралық дизим
 - Д. Халықаралық хуқық принципи

- 8. Қашқынлар түсиниги бул...**
 - А. Хуқықый тәртип
 - В. БМШ Уставын бузған халда ўақтынша басқа елде жасаў
 - С. Айырым себептерге байланыслы өз елин таслап басқа мәмлекетте ўақтынша мәжбүрий жасаў
 - Д. Халықаралық хуқықтың тийкарғы принциптери

9. Өзбекстан Республикасы БМШға ағза болды

- A. 1991 жылы 1-сентябрь
- B. 1992 жылы 2-март
- C. 1991 жылы 2-март
- D. 1991 жылы 31-август

10. Бас Ассамблея бул...

- A. БМШ қәнигелестирилген мекемеси
- B. БМШ тийисли топары
- C. БМШ ўәкили
- D. БМШ органы

11. Халықаралық суд

- A. БМШ органы
- B. Халықаралық нормаларды үйренетуғын суд
- C. Халықаралық нызам
- D. Халықаралық шөлкем

12. Өзбекстан сыртқы сиясаты хаққында.....беекемлеп қойылған

- A. БМШ уставында
- B. Өзбекстан конституциясы 17 статьясында
- C. Халықаралық шәртнамаларда
- D. Инсан хуқықлары бойынша дүньяжүзлик декларациясында

13. Халықаралық хуқықта территория бул...

- A. Шет ел пухаралары жасаў орны
- B. БМШға ағза мәмлекетлер территориялары
- C. Бир мәмлекет террриториясы
- D. Дурыс жуўап жоқ

14. Халықаралық шөлкемлер...

- A. Еки ямаса одан көп мәмлекетлердиң шәртнама тийкарында дүзген бирлеспеси
- B. Халықаралық хуқық принципи
- C. Хүкиметлик емес шөлкем
- D. Мәмлекеттиң формасы

15. Дипломат ким?

- A. Сыртқы байланыслар уйымы хызметкери
- B. Шет ел пухарасы
- C. Халықаралық хуқық принципи
- D. Дурыс жуўап жоқ

16. Дипломатия түсиниги не?

- A. БМШ тийкарғы принципи
- B. Аўқамлық
- C. Қосылмаслық
- D. Мәмлекеттиң сыртқы сиясатын әмелге асырыў жолы

17. Сырт ел пухарасы ким

- A. 18 жасқа шыққан шахс
- B. Сырт ел пухаралығына ийе болған хәм Өзбекстан Республикасы пухаралығын

алмаған шахс

- С. ФМДА пухарасы
- Д. Дурыс жуўап жоқ

18. Консуллық конвенциялар

- А. БМШ Уставынан көширме
- В. Сыртқы саясатты әмелге асырыу бойынша сыртқы ислер министри буйрығы
- С. Консуллық мәселелери бойынша дүзилген питимлер
- Д. Дурыс жуўап жоқ

19. Консул бул...

- А. Пухаралығы жоқ шахс
- В. Консуллық мекемениң хызметкери
- С. 1,2
- Д. Дурыс жуўап жоқ

20. Мәмлекетлердиң суверен теңлиги

- А. Мәмлекетлер арасындағы қарым-қатнас
- В. Халықаралық хуқықтың тийкарғы принципи
- С. Халықаралық шәртнама
- Д. Хәммеси дурыс

21. БМШ бул...

- А. Халықаралық шөлкем
- В. Мәмлекетлердиң уставы
- С. АҚШ, Россия, УллыБритания, Франция хәм Қытай ортасындағы питим
- Д. Дурыс жуўап жоқ

22. Өзбекстан Республикасы Конституциясы хәм нызамлары БМШ Уставына қайшы келмеуи керек

- А. Өзбекстан Конституциясы БМШ Уставынан жоқары
- В. Айырым жағдайларда қайшы келиуи мүмкин
- С. Өзбекстан Конституциясы хәм басқа нызамлары БМШ Уставына қайшы келсе Өзбекстан халықаралық хуқықый норманы бузған есапланады
- Д. Өзбекстан Конституциясы БМШ уставына байланыслы емес.

23. Мәмлекет шегаралары қолқатылмаслығы бул...

- А. Халықаралық хуқықтың тийкарғы принципи
- В. Өзбекстанға кириушилерге шегераны ашып қойыу тәртиби
- С. Халықаралық шәртнама
- Д. Барлық жуўап дурыс

24. Қәуипсизлик Кеңеси бул...

- А. Тынышлықты беккемлеу
- В. БМШ органы
- С. БМШ ға ағза мәмлекетлер жыйындысы
- Д. Барлық жуўап дурыс

25. БМШ Қәуипсизлик Кеңеси тийкарғы ағзалары

- А. ФМДА ға ағза мамлекетлер
- В. Германия, Япония, АҚШ
- С. Россия, Қытай, Франция
- Д. АҚШ, Уллы Британия, Россия, Франция хәм Қытай

- 26. ҒМДА ағза-мәмлекетлер**
А. Өзбекстан хәм Орайлық Азия мәмлекетлери
В. Россия, Белоруссия хәм Орайлық Азия мәмлекетлери
С. Грузия хәм Балтика бойы республикаларынан тысқары бурынғы аўқам республикалары
Д. Шанхай шериклигине ағза мәмлекетлер
- 27. Интерпол бул...**
А. Халықаралық қыдырыўды әмелге асырыўшы шөлкем
В. Полиция хәм милиция
С. Жынаятшылар топары
Д. Дурыс жуўап жоқ.
- 28. Ядро қуралын биринши ислеп шыққан мәмлекет**
А. Бурынғы СССР
В. Пакистан
С. АҚШ
Д. Иран
- 29. Ядро қуралын тарқатпаслық ҳаққында Халықаралық Шәртнама қашан қабылланды?**
А. 1971 жылы 24- октябрь
В. 1945 жылы 26-июнь
С. 1992 жылы 2-март
Д. 1968 жылы 1-июль
- 30. 1968-жылғы ядро қуралын тарқатпаслық шәртнамасына муўапық ядролық мәмлекетлер ...**
А. Пакистан, Израиль, Индия
В. АҚШ, Қытай, Иран, Франция
С. АҚШ, Уллы Британия, Россия, Франция хәм Қытай
Д. Дурыс жуўап жоқ
- 31. Антарктика**
А. Айрықша режимдеги территория
В. Бир неше мәмлекетлер территориясы
С. ҒМДА мәмлекетлерине тийисли территория
Д. Хәммеси дурыс
- 32. Қуралсызланыў бул...**
А. Халықаралық сөйлесиўлер алып барыў
В. Мәмлекетлер тәрәпинен урыс алып барыў қуралларын қысқартыў ямаса толық жоқ қылыўға қаратылған шара
С. Халықаралық қатнасықлар
Д. Дурыс жуўап жоқ
- 33. БМШ Бас Ассамблеясы сессиясы кайсы ўақыттан басланады?**
А. Хәр жылы 1-январьдан
В. Хәр жылы хәр қыйлы
С. Хәр жылы сентябрьдиң үшінши сийшенбисинен
Д. Жылына бир мәрте ағза-мәмлекетлерге қолайлы ўақытта

34. Орайлық Азия мәмлекетлери...

- A. Қазақстан, Түркменистан, Пакистан
- B. Өзбекстан, Қырғызыстан, Қазақстан
- C. Тәжикистан, Афганистан, Монголия
- D. Түркменистан, Тажикстан, Қазақстан, Қырғызыстан хәм Өзбекстан

35. Хәзирги заман халықаралық хуқықының дереклери

- A. Халықаралық шәртнама хәм халықаралық үрп-әдетлер
- B. Хәр бир мәмлекет Конституциялары
- C. Мәмлекетлер ортасындағы питим
- D. Хәммеси дурыс

36. Өзбекстан Республикасында елшилер қайсы орган тәрепинен тайынланады?

- A. Министрлер Кабинети
- B. Президент
- C. Олий Мажлис (Сенат)
- D. Сыртқы ислер министри

37. Шанхай шериклиги бул...

- A. Халықаралық хуқық субъекти
- B. Халықаралық нормалар
- C. Халықаралық система
- D. Дурыс жууап жоқ

38. Халықаралық хуқық нормалары миллий хуқық нормаларына қайшы келмеуи керек

- A. Айырым халларда қайшы келиуи мумкин
- B. Хәр бир мәмлекеттиң миллий нызамшылығы халықаралық хуқық нормаларына хеш қашан қайшы келмеуи тийис.
- C. Миллий нызамшылық хәр бир мәмлекет ушын халықаралық нормадан үстин турады
- D. Барлық жууап дурыс

39. БМШ Қәуипсизлик Кеңесиниң неше ағзасы бар?

- A. 5
- B. 54
- C. 9
- D. 15

40. Шәртнаманы мәмлекеттиң жоқары ўәкилликли уйымы тәрепинен бийкарлау акти аталады

- A. Денонсация
- B. Пролонгация
- C. Ратификация
- D. Қосылыў

41. Басқа мәмлекетлер дүзген халықаралық шәртнама мәжбүрийлигине разылық акти аталады

- A. Денонсация
- B. Пролонгация

- С. Ратификация
- Д. Қосылыу

42. Төменде берілген принциптердің қайсылары халықаралық хуқық принциптерине кирмейди

- А. Суверен теңлик
- В. Миллий хуқықтың үстинлиги
- С. Инсан хэм миллетлер хуқықларын қорғау
- Д. Халықаралық бирге ислесиу

43. Мәнпатдар шахстың илтимасы бойынша жеке тәртипте пухаралыққа қабыл етиу деп аталады

- А. Натурализация
- В. Оптация
- С. Реинтеграция
- Д. Экспатриация

44. Мәмлекеттің белгили шахсты сырт елде ўәкилхана баслығы сыпатында қабыл етиуге разылығыдеп аталады

- А. Депозитарий
- В. Агреман
- С. Экзекватура
- Д. Ратификация

45. Өзбекстан неше мәмлекет менен шегаралас

- А. 3
- В. 4
- С. 5
- Д. дурыс жууап жоқ

46. Тек ғана бир мәмлекет шегарасы бойлап өтиуши дәрьялардеп аталады

- А. Мәмлекетлераралық дәрьялар
- В. Көп миллетли дәрьялар
- С. Миллий дәрьялар
- Д. Дурыс жууап жоқ

47. Пүтин бир мәмлекет территориясынан бир бөлегиниң айырылып шығыуы менен...

- А. Халықаралық хуқық субъекти пайда болады
- В. Басқа мәмлекетке қосылады
- С. Ғәрезсиз мәмлекет пайда болады
- Д. 1 хэм 3 жууаплар дурыс

48. Халықаралық шөлкем дегенимиз

- А. Базар қатнасықларын рауажландырыу ушын дүзилген шөлкем
- В. Халықаралық шөлкем пухаралардың миннетлерин белгилеп бередиди
- С. Белгили мақсетлерди әмелге асырыу ушын халықаралық шәртнама тийкарында дүзилген бирлеспе
- Д. Дурыс жууап жоқ

49. БМШ Бас Хаткери қайсы уйым тәрәпинен неше жылға сайланады

- А. ЭКОСОС тәрәпинен 4 жылға

- В. Бас Ассамблея тәрәпинен 5 жылға
- С. Қәуипсизлик Кеңеси тәрәпинен 3 жылға
- Д. Дурыс жууап жоқ

50. Бир мәмлекет территориясын басқа мәмлекетлер территориясынан ажыратып турыў

- А. Территориялық кеңислик
- В. Нейтралитет
- С. Шегара
- Д. Дурыс жууап жоқ

51. Халықаралық ҳуқық субъектлери

- А. Физикалық ҳәм юридикалық шахслар
- В. Юридикалық шахслар, өз ғәрезсизлиги ушын гүресип атырған халықлар
- С. Суверен мәмлекетлер, еркин қалалар, миллий азатлығы ушын гүресип атырған халықлар, халықаралық шөлкемлер
- Д. Барлық жууаплар дурыс

52. Халықаралық шәртнаманың тәрәплери бола алады

- А. Физикалық шахслар, халықаралық шөлкемлер
- В. Юридикалық шахслар, еркин қалалар
- С. Суверен мәмлекетлер, халықаралық шөлкемлер
- Д. Барлық жууаплар дурыс.

53. БМШның мақсети неден ибарат.

- А. Мәмлекетлерди бирлестирип турыў.
- В. Дүньяда тынышлықты сақлаў ҳәм қәуипсизликти беккемлеў.
- С. Мәмлекетлер үстинен қадағалаў.
- Д. Дурыс жууап жоқ.

54. Дипломатиялық жеңиллик ҳәм иммунитеткен ийе..... шахслар.

- А. Хүкимет баслықлары, этникалық, миллий, диний тпар баслықлары, атташелер.
- В. Дипломатлар, халықаралық конференция делегатлары, мәмлекет баслықлары, дипломатиялық ўәкилхана хызметкерлери, консуллар.
- С. Консуллар, хүкимет баслықлары, сырт еллик исбилерменлер, атташелер, елшилер, ҳуқық корғаў органлары хызметкерлери.
- Д. Сырт ел қоспа кәрхана баслықлары, аўдармашылар, халықаралық шөлкемлердиң ағзалары.

55. Төмендегилердиң қайсысы халықаралық хүкиметлик емес шөлкем есапланады.

- А. Ден саўлықты сақлаў халықаралық шөлкеми.
- В. Халықаралық мийнет шөлкеми.
- С. Халықаралық саўда шөлкеми.
- Д. Шегара таңламас врачлар шөлкеми.

56. Халықаралық суд неше судьядан ибарат

- А. 10
- В. 5
- С. 15
- Д. 3

57. Өзбекстан Республикасының пухаралық хаққындағы нызамы нешинши жылы қабыл етилди.

- A. 1992
- B. 1995
- C. 2000
- D. 1997

58. Pacta sunt servanta принципи беккемленген.....

- A. БМШ Уставы,
- B. 1970 жылғы халықаралық хуқық принциптери Декларациясында
- C. ҒМДА, НАТО Уставларында
- D. Дурыс жуўап жоқ

59. Арал машқаласы бойынша Нөкис декларациясы қабыл етилди.

- A. 1991 жылы
- B. 1994 жылы
- C. 2010 жылы
- D. 1995 жылы

60. Миллетлер Лигасы дүзилген

- A. 1917 жылы
- B. 1939 жылы
- C. 1922 жылы
- D. 1919 жылы

Бирлескен Миллетлер Шөлкемине ағза мәмлекетлер¹
(БМШ сайтында 10.06.2010 жылғы берилген мағлыұмат тийкарында)

| № | Мәмлекеттиң аты | Ағза болып кирген ўақты |
|----------|--|-------------------------|
| А | | |
| 1 | Австралия | 1 ноябрь 1945 жыл |
| 2 | Австрия | 14 декабрь 1955 жыл |
| 3 | Азербайжан | 2 март 1992 жыл |
| 4 | Албания | 14 декабрь 1955 жыл |
| 5 | Алжир | 8 октябрь 1962 жыл |
| 6 | Америка Курама Штатлары | 24 октябрь 1945 жыл |
| 7 | Ангола | 1 декабрь 1976 жыл |
| 8 | Андорра | 28 июль 1993 жыл |
| 9 | Антигуа хәм Барбуда | 11 ноябрь 1981 жыл |
| 10 | Аргентина | 24 октябрь 1945 жыл |
| 11 | Армения | 2 март 1992 жыл |
| 12 | Аўғанстан | 19 ноябрь 1946 жыл |
| Б | | |
| 13 | Багам Буғазлары | 18 сентябрь 1973 жыл |
| 14 | Бангладеш | 17 сентябрь 1974 жыл |
| 15 | Барбадос | 9 декабрь 1966 жыл |
| 16 | Бахрейн | 21 сентябрь 1971 жыл |
| 17 | Бирлескен Араб Эмиратлары | 9 декабрь 1971 жыл |
| 18 | Бирлескен Танзания Республикасы | 14 декабрь 1961 жыл |
| 19 | Бирлескен Уллыбритания Короллиги хәм Арқа Ирландия | 24 октябрь 1945 жыл |
| 20 | Белоруссия | 24 октябрь 1945 жыл |
| 21 | Белиз | 25 сентябрь 1981 жыл |
| 22 | Бельгия | 27 декабрь 1945 жыл |
| 23 | Бенин | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 24 | Болгария | 14 декабрь 1955 жыл |
| 25 | Боливия | 14 ноябрь 1945 жыл |
| 26 | Босния хәм Герцеговина | 22 май 1992 жыл |
| 27 | Ботсвана | 17 октябрь 1966 жыл |
| 28 | Бразилия | 24 октябрь 1945 жыл |
| 29 | Бруней-Даруссалам | 21 сентябрь 1984 жыл |
| 30 | Буркина-Фасо | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 31 | Бурунди | 18 сентябрь 1962 жыл |
| 32 | Бутан | 21 сентябрь 1971 жыл |
| В | | |
| 33 | Вануату | 15 сентябрь 1981 жыл |
| 34 | Венгрия | 14 декабрь 1955 жыл |
| 35 | Венесуэла | 15 ноябрь 1945 жыл |
| 36 | Вьетнам | 20 сентябрь 1977 жыл |
| Г | | |
| 37 | Габон | 20 сентябрь 1960 жыл |

¹ www.un.org/ru/members/index.shtml

| | | |
|----------|----------------------------------|----------------------|
| 38 | Гаити | 24 октябрь 1945 жыл |
| 39 | Гайана | 20 сентябрь 1966 жыл |
| 40 | Гамбия | 21 сентябрь 1965 жыл |
| 41 | Гана | 8 март 1957 жыл |
| 42 | Гватемала | 21 ноябрь 1945 жыл |
| 43 | Гвинея | 12 декабрь 1958 жыл |
| 44 | Гвинея-Бисау | 17 сентябрь 1974 жыл |
| 45 | Германия | 18 сентябрь 1973 жыл |
| 46 | Гондурас | 17 декабрь 1945 жыл |
| 47 | Гренада | 17 сентябрь 1974 жыл |
| 48 | Греция | 25 октябрь 1945 жыл |
| 49 | Грузия | 31 июль 1992 жыл |
| Д | | |
| 50 | Дания | 24 октябрь 1945 жыл |
| 51 | Джибути | 20 сентябрь 1977 жыл |
| 52 | Доминика | 18 декабрь 1978 жыл |
| 53 | Доминикан Республикасы | 24 октябрь 1945 жыл |
| Е | | |
| 54 | Египет | 24 октябрь 1945 жыл |
| Ж | | |
| 55 | Жаңа Зеландия | 24 октябрь 1945 жыл |
| З | | |
| 56 | Замбия | 1 декабрь 1964 жыл |
| 57 | Зимбабве | 25 август 1980 жыл |
| И | | |
| 58 | Израиль | 11 май 1949 жыл |
| 59 | Индия | 30 октябрь 1945 жыл |
| 60 | Индонезия | 28 сентябрь 1950 жыл |
| 61 | Иордания | 14 декабрь 1955 жыл |
| 62 | Ирак | 21 декабрь 1945 жыл |
| 63 | Иран (Ислам Республикасы) | 24 октябрь 1945 жыл |
| 64 | Ирландия | 14 декабрь 1955 жыл |
| 65 | Исландия | 19 ноябрь 1946 жыл |
| 66 | Испания | 14 декабрь 1955 жыл |
| 67 | Италия | 14 декабрь 1955 жыл |
| Й | | |
| 68 | Йемен | 30 сентябрь 1947 жыл |
| К | | |
| 69 | Кабо-Верде | 16 сентябрь 1975 жыл |
| 70 | Камбоджа | 14 декабрь 1955 жыл |
| 71 | Камерун | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 72 | Канада | 9 ноябрь 1945 жыл |
| 73 | Катар | 21 сентябрь 1971 жыл |
| 74 | Кения | 16 декабрь 1963 жыл |
| 75 | Кипр | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 76 | Кирибати | 14 сентябрь 1999 жыл |
| 77 | Колумбия | 5 ноябрь 1945 жыл |
| 78 | Комор Буғазлары | 12 ноябрь 1975 жыл |
| 79 | Конго | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 80 | Конго Демократиялық Республикасы | 20 сентябрь 1960 жыл |

| | | |
|----------|--|----------------------|
| 81 | Корея Халық-Демократиялық Республикасы | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 82 | Корея Республикасы | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 83 | Коста-Рика | 2 ноябрь 1945 жыл |
| 84 | Кот-д' Ивуар | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 85 | Куба | 24 октябрь 1945 жыл |
| 86 | Кувейт | 14 май 1963 жыл |
| Қ | | |
| 87 | Қазақстан | 2 март 1992 жыл |
| 88 | Қубла Африка | 7 ноябрь 1945 жыл |
| 89 | Қырғызстан | 2 март 1992 жыл |
| 90 | Қытай | 24 октябрь 1945 жыл |
| Л | | |
| 91 | Лаос Халық-Демократиялық Республикасы | 14 декабрь 1955 жыл |
| 92 | Латвия | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 93 | Лесото | 17 октябрь 1966 жыл |
| 94 | Либерия | 2 ноябрь 1945 жыл |
| 95 | Ливан | 24 октябрь 1945 жыл |
| 96 | Ливия Араб Джамахириясы | 14 декабрь 1955 жыл |
| 97 | Литва | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 98 | Лихтенштейн | 18 сентябрь 1990 жыл |
| 99 | Люксембург | 24 октябрь 1945 жыл |
| М | | |
| 100 | Маврикий | 24 апрель 1968 жыл |
| 101 | Мавритания | 27 октябрь 1961 жыл |
| 102 | Мадагаскар | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 103 | Македония | 8 апрель 1993 жыл |
| 104 | Малави | 1 декабрь 1964 жыл |
| 105 | Малайзия | 17 сентябрь 1957 жыл |
| 106 | Мали | 28 сентябрь 1960 жыл |
| 107 | Мальдив Буғазлары | 21 сентябрь 1965 жыл |
| 108 | Мальта | 1 декабрь 1964 жыл |
| 109 | Марокко | 12 ноябрь 1956 жыл |
| 110 | Маршаллов Буғазлары | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 111 | Мексика | 7 ноябрь 1945 жыл |
| 112 | Микронезия (Федератив Штатлары) | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 113 | Мозамбик | 16 сентябрь 1975 жыл |
| 114 | Молдовия Республикасы | 2 март 1992 жыл |
| 115 | Монако | 28 май 1993 жыл |
| 116 | Монголия | 27 октябрь 1961 жыл |
| 117 | Мьянма | 19 апрель 1948 жыл |
| Н | | |
| 118 | Намибия | 23 апрель 1990 жыл |
| 119 | Науру | 14 сентябрь 1999 жыл |
| 120 | Непал | 14 декабрь 1955 жыл |
| 121 | Нигер | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 122 | Нигерия | 7 октябрь 1960 жыл |
| 123 | Нидерландлар | 10 декабрь 1945 жыл |
| 124 | Никарагуа | 24 октябрь 1945 жыл |
| 125 | Норвегия | 27 ноябрь 1945 жыл |

| О | | |
|----------|------------------------------|----------------------|
| 126 | Орайлықафрика Республикасы | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 127 | Оман | 7 октябрь 1971 жыл |
| Ө | | |
| 128 | Өзбекстан | 2 март 1992 жыл |
| П | | |
| 129 | Пакистан | 30 сентябрь 1947 жыл |
| 130 | Палау | 15 декабрь 1994 жыл |
| 131 | Панама | 13 ноябрь 1945 жыл |
| 132 | Папуа-Жаңа Гвинея | 10 октябрь 1975 жыл |
| 133 | Парагвай | 24 октябрь 1945 жыл |
| 134 | Перу | 31 октябрь 1945 жыл |
| 135 | Польша | 24 октябрь 1945 жыл |
| 136 | Португалия | 14 декабрь 1955 жыл |
| Р | | |
| 137 | Россия Федерациясы | 24 октябрь 1945 жыл |
| 138 | Руанда | 18 сентябрь 1962 жыл |
| 139 | Румыния | 14 декабрь 1955 жыл |
| С | | |
| 140 | Сальвадор | 24 октябрь 1945 жыл |
| 141 | Самоа | 15 декабрь 1976 жыл |
| 142 | Сан-Марино | 2 март 1992 жыл |
| 143 | Сан-Томе и Принсипи | 16 сентябрь 1975 жыл |
| 144 | Сауд Арабиясы | 24 октябрь 1945 жыл |
| 145 | Свазиленд | 24 сентябрь 1968 жыл |
| 146 | Сейшель Буғазлары | 21 сентябрь 1976 жыл |
| 147 | Сенегал | 28 сентябрь 1960 жыл |
| 148 | Сент-Винсент хэм Гренадинлер | 16 сентябрь 1980 жыл |
| 149 | Сент-Китс хэм Невис | 23 сентябрь 1983 жыл |
| 150 | Сент-Люсия | 18 сентябрь 1979 жыл |
| 151 | Сербия | 1 ноябрь 2000 жыл |
| 152 | Сингапур | 21 сентябрь 1965 жыл |
| 153 | Сирия Араб Республикасы | 24 октябрь 1945 жыл |
| 154 | Словакия | 19 январь 1993 жыл |
| 155 | Словения | 22 май 1992 жыл |
| 156 | Соломонов Буғазлары | 19 сентябрь 1978 жыл |
| 157 | Сомали | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 158 | Судан | 12 ноябрь 1956 жыл |
| 159 | Суринам | 4 декабрь 1975 жыл |
| 160 | Сьерра-Леоне | 27 сентябрь 1961 жыл |
| Т | | |
| 161 | Тажикстан | 2 март 1992 жыл |
| 162 | Таиланд | 16 декабрь 1946 жыл |
| 163 | Тимор-Лешти | 27 сентябрь 2002 жыл |
| 164 | Того | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 165 | Тонга | 14 сентябрь 1999 жыл |
| 166 | Тринидад хэм Тобаго | 18 сентябрь 1962 жыл |
| 167 | Тувалу | 5 сентябрь 2000 жыл |
| 168 | Тунис | 12 ноябрь 1956 жыл |
| 169 | Туркменстан | 2 март 1992 жыл |

| | | |
|------------|-----------------------|----------------------|
| 170 | Туркия | 24 октябрь 1945 жыл |
| У | | |
| 171 | Уганда | 25 октябрь 1962 жыл |
| 172 | Украина | 24 октябрь 1945 жыл |
| 173 | Уругвай | 18 декабрь 1945 жыл |
| Ф | | |
| 174 | Фиджи | 13 октябрь 1970 жыл |
| 175 | Филиппинлер | 24 октябрь 1945 жыл |
| 176 | Финляндия | 14 декабрь 1955 жыл |
| 177 | Франция | 24 октябрь 1945 жыл |
| Х | | |
| 178 | Хорватия | 22 май 1992 жыл |
| Ч | | |
| 179 | Чад | 20 сентябрь 1960 жыл |
| 180 | Черногория | 28 июнь 2006 жыл |
| 181 | Чехия Республикасы | 19 январь 1993 жыл |
| 182 | Чили | 24 октябрь 1945 жыл |
| Ш | | |
| 183 | Швейцария | 10 сентябрь 2002 жыл |
| 184 | Швеция | 19 ноябрь 1946 жыл |
| 185 | Шри-Ланка | 14 декабрь 1955 жыл |
| Э | | |
| 186 | Эквадор | 21 декабрь 1945 жыл |
| 187 | Экваториальная Гвинея | 12 ноябрь 1968 жыл |
| 188 | Эритрея | 28 май 1993 жыл |
| 189 | Эстония | 17 сентябрь 1991 жыл |
| 190 | Эфиопия | 13 ноябрь 1945 жыл |
| Я | | |
| 191 | Ямайка | 18 сентябрь 1962 жыл |
| 192 | Япония | 18 декабрь 1956 жыл |